

ÖKÜZ

sen muhtar emmi, sen öğretmen efendi, sen himmet dayı bu devran daha ne kadar sürecektir

Eduardo Galeano, Kucaklaşmanın Kitabı'nda, elindeki şemsiyesiyle bir işçi müfrezesini tepeleyen kadını anlatır: Külüstür bir arabadan apartopar inen kadın, ağlarla güvercinleri yakalayan işçilere saldırı-
mış, ağları parçalamaya girişmiş. O sırada güvercinler, bembeyaz bir kumkumayla havalanmış. İşçiler ne olduğunu anlayamamışlar. Kadın yorulunca, bir duvarın dibine yaslanıp soluklanmış. Uzun bir sesizlikten sonra da konuşmuş:

"Benim oğlum öldü..." İşçiler, ona çok üzgün olduklarını ama kendilerinin bir suçu olmadığını söylemişler... Kadın, "Oğlum öldü" demiş yine...

İşçiler ekmek parası derindeymiş. Çünkü milyonlarca beyaz güvercin, Paris'in "başbelasıymış" ve belediye, bu "emek" için işçilere maaş ödüyormuş. Kadın bunu öğrenince işçilere, "Hayvanlar" diye bağırmış...

Bir süre sonra kadın tepkisinin nedenini de açıklamış:

"Benim oğlum ölünce güvercine dönüştü..."

İşçilerden biri, kadından kurtulmak için, "Madam, siz oğlunuza alıp gitsenize! Biz de rahatça içimize bakalım" demiş. Bu öneriyi duyan kadının ağzından şu sözcükler dökülmüş:

"Güvercinin hangisi benim oğlum, bilmiyorum ki! Zaten bilsem de alıp götürmem. Benim onu arkadaşlarımdan ayırmaya ne hakkım var..."

Galeano'ya bu öyküyü anlatan kişi Arjantinli şair Juan Gelman'dır. Gelman, Galeano'nun "İşlediği cinayetleri Hitler bilse, onulmaz bir kıskançlık duygusuna kapılırdı" dediği Arjantin cuntası tarafından, 1976 yılında en duyarlı yerinden vurulur. Gelman'ı evinde bulamayan cunta şefleri, şairin kızıyla oğlunu kaçırmışlar. Kızı Nora, işkenceden geçirildikten sonra salıverilir, oğlu Marcelo ile hamile sevgilisi "güvercin" olur...

Aradan seneler geçer. Birçok "güvercin annesi"nin itici gücüyle tam 30 bin ana, faşist Arjantin cuntasını alaşağı eder...

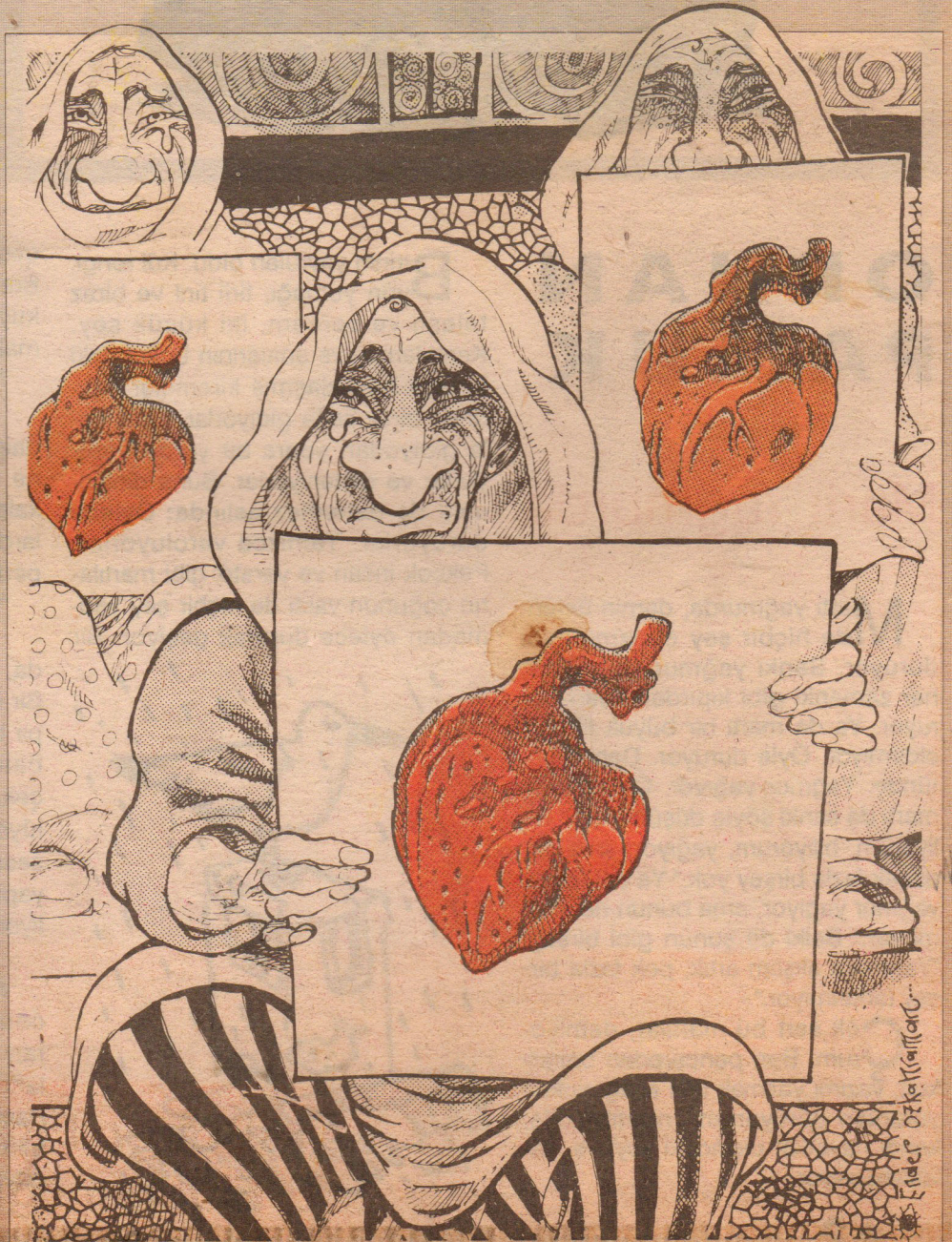
Aradan seneler geçer, coğrafya değişir... Ülke: Türkiye'dir. 12 Eylül cuntasından bu yana, adı saptanabilmiş 300'ü aşkın insan kaybedilmiş, "güvercin"lerin arasına karışmıştır...

Yer: İstanbul, Beyoğlu'nda Galatasaray Lisesi'nin önüdür... Tam 54 haftadır, her cumartesi günü, kayıp anneleri burada sessizce oturup evlatlarını ararlar. Azdır sayıları ama varlıkları, ülkede yegane muhalif ruhtur. Ancak son iki haftadır, onların oturdukları lisenin önüne, polisler oturmaktadır. Evlatlarını aramaya gelen analar ve onlara destek verenler, polis tarafından acımasızca dövülerek, otobüslere doldurulmakta, gözaltına alınmaktadır.

Azdır sayıları... Bizim analarımız, Cumartesi Anneleri'ni yalnız bırakır... Onlar, Hırvat futbolcuyla devremeyen Alpay'ı eleştirip, Maraşlı Musa'nın kaynanasıyla övünürken, devlet, Cumartesi Anneleri'nden korkar! Onbin kişilik silahlı güçle, annelerin kafalarını kırar coplar. Postallar bedenlerine iner. Oysa sorsalar, "Hangi güvercin senin oğlun. Al git kadın!" deseler, alacakları cevap bellidir:

"Güvercinin hangisi benim oğlum, bilmiyorum ki! Zaten bilsem de alıp götürmem. Benim onu arkadaşlarından ayırmaya ne hakkım var..."

KAYBOLAN ÇOCUKLARIMIZ DEĞİL; VİCDANLARIMIZ!..

HAYDİ ANNE; AYAĞA KALK

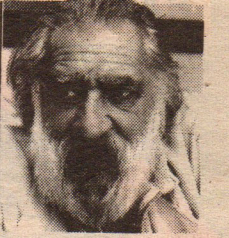

..... M u s a K a r t

Doğan Güreş: "Siyasiler, tarafsız bir kişinin başbakanlığında anlaşıyorlarsa tarihe baksınlar. Anlaşamadıkları zaman ne oluyor" dedi.

CAN YÜCEL

Postmorten

Yaşamın insafsızlığı yaşamın insafıdır.
İnsanı süründürerek öldürmesinde.
Bazı güzel saatler yaşarsın arada.
11 ay çiçekleri, mor salkımlar.
İşin bitmiş, yaşın 70...
Ölümden korkmayacaksın.
O kadar korkmayacaksın ki
Ecel senden korksun

Mayibasan

Güler denize karıştı göremiyorum
Boğuldu sandım açıktan
Yüreğim acıyla pırpır
O masmavi bir martı olacak gayri.

Kuzguncuk/96

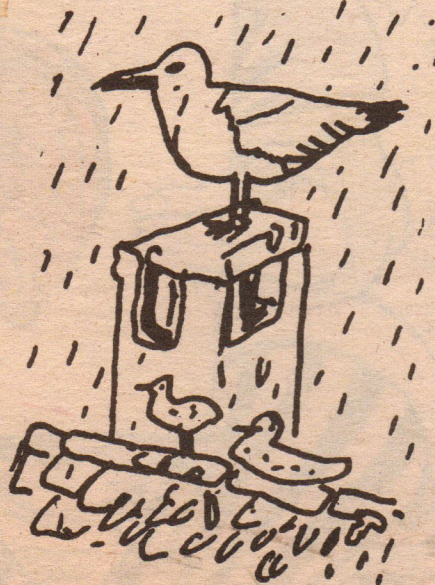
ORHAN
PAMUK

Martı Yağmurda

Martı yağmurda, damın üstünde hiçbir şey olmamış gibi duruyor. Sanki yağmur yağmıyor; her zamanki gibi kıpırdamadan duruyor. Ya da martı bir büyük filozof, aldırıyor. Öyle duruyor. Damın üstünde. Yağmur yağıyor. Öyle duran martı da sanki şöyle düşünüyor: "Biliyorum, biliyorum, yağıyor; ama yapacak fazla birşey yok." Ya da: "Evet, yağmur yağıyor, ama bunun ne önemi var." Belki de şunun gibi birşey: "Yağmura alıştım artık, pek fazla birşey farketmiyor."

Çok sert bu martılar, demiyorum. Ben pencereden bakarken, yazımı yazmak için aşağı yukarı yürürken görüyorum, martılar bile, kendi hayatları dışındaki şeylere telaşlanabiliyor.

Birinin yavruları oldu. Kül rengi, yün yumağı, tiril tiril ve biraz telaşlı ve sersem, iki küçük şey. Kendilerinin ve analarının bokundaki kireçle beyazlaşmış kiremitler üzerinde biraz sağa gidiyorlar, biraz sola gidiyorlar, sonra bir yerde duruyorlar ve dinleniyorlar. Buna dinlenmek de denemez aslında: Öylece duruyorlar. Yalnızca varoluyorlar. Pekçok insan ve yaratık gibi martıların çoğunun vakti de hiçbir şey yapmadan öylece durarak geçiyor. Bir

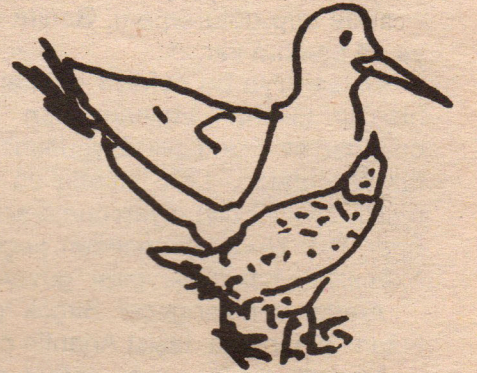

çeşit beklemek de denebilir buna: Bundan sonraki yemeği, ölümü, uykuyu bekleyerek, bu dünyada durmak. Nasıl öldüklerini bilmiyorum.

Yavrular dimdik de duramıyorlar. Bir rüzgar esiyor, tüyleri dalgalanıyor, kendileri de. Sonra gene duruyorlar, gene duruyorlar. Arkalarında şehir hareket ediyor aşağılarda gemiler, arabalar ve ağaçlar kıpırdıyor.

Telaşlı dediğim anne, bazen biryerlerden birşeyler buluyor da, yesinler diye yavrulara getiriyor. Bir hareket oluyor o zaman, kıpır kıpır bir faaliyet, bir iş, bir telaş: Ölü bir balığın makarna gibi içorganları, çek, çek, sen çek bakalım, bölüşülüyor ve yeniyor. Yemekten sonra sessizlik. Martılar damda hiçbir şey yapmadan duruyor. Hepbirlikte bekliyoruz. Yukarıda kurşuni bulutlar.

Ama gene de gözümde kaçan birşey var. Pencerenin önünde aşağı yukarı yürürken biran sezdiğim şey: Basit değil martıların hayatı. Ne kadar çoklar! Bütün damlarda tehditkar martılar, benim bilmediğim birşeyi sessizce düşünüyorlar. Haince, öyle sanıyorum.

Nereden anlıyorum? Bir kere sinde hepsinin ufuktaki sarımsı bir ışığa baktıklarını farketmiştim. O belli belirsiz sarı ışık, önce bir rüzgar oldu, sonra da sarı bir yağmur. O sarı yağmur hiç durmadan ağır ağır yağarken yüzlerce martı bana kışkılarını dönmüşlerdi ve aralarında gak vak konuşarak birşey bekliyorlardı. Aşağıda, şehirde insanlar kafalarını bir arabanın, bir evin içine sokmaya çalışır koşarken, yukarıda martılar dimdik, kıpırtısız bekliyorlardı. Onları anladığımı düşünmüştüm.

Bazen, martılar hepberlikte ağır ağır göğe yükselirler. O zaman kanatlarının uğultusu yağmurun uğultusuna benzer.

Desenler: Orhan Pamuk

Yolculuk Nereye

ÇİĞDEM ANAT

Aldatma

Aldatmanın diğer adı profesyonellik.

Önce yalan ve rüyaya kendin inanacaksın, gerisi kolay.

İnanacaksın; işin kuralıdır yalan söylemek.

Bileceksin; kandırma işin gereğidir, gerisi kolay.

Herşeyi sizin için yaptım masalını anlatacağsın.

Masalda kurdu kuzu, kuzuyu kurt göstereceksin. Dinleyen masalı bozarsa kızacaksın, alınmış numarası çekeceksin. "Sana bir daha masal anlatmam, ben de gider başkalarına anlatırım" diye tehdit edeceksin.

Bütün masalların aldatma üzerine kurulu olduğu nu bilen dinleyiciler, boyun eğecekler. Belki masalın sonu iyi biter umuduyla dinleyecekler.

Masalıcı cadı keyiflenecek, ballandırdıkça ballandıracak. Şekerden, çikolatadan evleriyle iştahını kabartacak. Dinleyiciyi esrarengiz sokaklara sürükleyip heyecanlandıracak. Pembe kaldırımlardan yürütecek, kırmızı halılara ayak bastıracak, fiskiye bahçeden, denizi tutabileceği malikaneye sokacak.

Malikanedeki çıplak heykeller yerlerinden kırıp dıyacak. Heykeller konuşacak, "Hemen kaç git, masalacı seni soyup çıplak bırakacak."

Malikanedeki uşakların eli ayağına dolaşacak. Patronlarına ihanet edecek uşaklar, kahvene uyuşturucu değil, uyarıcı atacak.

Patron çıkacak bir kapıdan, önüne deniz ve güneş serecek. Soyunmanı isteyecek.

"Heykeller söylemişti" diyeceksin, resimlerin yüzüne çaldığı kararı sileceksin, uşakların verdiği uyarıcıyla fırlayacaksın yerinden, fiskiye bahçeye atacaksın kendini. Bahçedeki arapsaçları dolanacak ayağına, yerlerinden sökülüp kurtulmak için.

Pembe kaldırımların yüzü kızaracak, sana geçit verdikleri için. Kırmızı halılar yuvarlanacak, uçurumdan atlayıp içlerini rahatlatmak için.

Çiçekler elinden, kaldırımları ayağından tutup, seni masalacı amcadan uzaklaştırmak için, amcanın adamları kesecek önünü.

Biri, çakal selamı çakacak.

Diğeri, bebek yüzlü "Toni" selamı verecek.

Çakaldan korkmayacaksın, çakallığını gizlemeyen, çakal çakal gezer, çakal çakal konuşur, çakal çakal çakar.

Bebek yüzlüye ne demeli?

Yalan ve rüyaya kendini inandıran bebek yüzlüye...

Yalan ve rüyayı profesyonellik sayan bebek yüzlüye.

Kandırma ve aldatmaya gözyumulu sadece. Kimse kanmaz aslında, kimse aldanmaz. Kanmak ve aldanmak ister belki... Kandıran ve aldatan, kendini görsün ister. Görsün; yalan ve riya insanı yalnız bırakır. Yalnız yürümez yalan ve riyadan tez yoldan dönülmelidir.

Asıl profesyonellik kendini ortaya sereserpe koyabilmek ve kabul ettirmektir. Gerisi geçicidir. Bebek yüz maskeleri bir gün düşer.

Annem çocukken bir şey söylemişti bana; "Karşındaki aptal bile olsa, en az kendin kadar akıllı sayacaksın, yoksa o aptal seni ayazda bırakır."

Büyümüş bebek yüzlü çocuklara benim çocukken öğrendiğim bu söz hatırlatılır.

NE VAR

* Adalet Bakanı Mehmet Ağar'ın yayınladığı 6 Mayıs genelgesiyle, en küçük insanı hakları bile ellerinden alınan siyasi tutuklu ve hükümlülerin açlık grevi 55. gününde! Bin 200 insan, gözler önünde can çekiyor!!!

* İHD Genel Başkanı Akın Birdal, Laleli esnafının, Boris Yeltsin'e seçimlerde destek olmak için, Rusya'ya çuvaldarı dolu esnafın gönderdiğini söyledi!

* Cumartesi annelerinin Galatasaray Lisesi önündeki oturma eylemi yine polis tarafından engellendi! Beyoğlu'nda "durumu şüpheli herkes" gözaltına alındı! Polis, oturma eyleminden bir gün önce Balık Pazarı esnafını dolaşarak, "Yarın, burası Kadıköy gibi olacak. Dükkanlarınıza saldıracaklar, camlarınızı kıracaklar" diye uyardı! Esnaf, "herhangi bir olaya karşı" dükkanlarına sopalı koydu!

* 12 Eylül cuntasından sonra cezaevlerindeki açlık grevlerinde, 15 kişi hayatını kaybetti. Ölenlerin listesi şöyle: Ali Ereke, Kemal Pir, Hayri Durmuş, Akif Yılmaz, Ali Çiçek, Orhan Keskin, Cemal Arat, Abdullah Meral, Fatih Öktülmüş, Haydar Başbağ, Hasan Telci, M. Emin Yavuz, Abdullah Fidan, Fahri Beyazçelebi ve Remzi Altıntaş!!!

* Mustafa Sandal'ın son kasedi "Gölgede Aynı", 5 günde 560 bin sattı. Aynı tas, aynı hamam!.. Sadece sözler değişti!

* İçişleri Bakanı Ülkü Güney, Türkiye'de 622 bin 505 kişiye silah ruhsatı verildiğini açıkladı.

* Sunay Akın'ın "Makineler" ve "Antik Acılar" kitabı 3. basımını, "Kaza Süsü" 2. basımını, Cem yayınevinden yaptı.

* HABİTAT 2 İnsan Yerleşimleri Zirvesi sürecinde, Güneydoğu'da 10 köy boşaltıldı! 6 milyar dünyanın bundan haberi olmadı!

* Altı yıl önce, bir grup ODTÜ öğrencisi tarafından yayın hayatına başlayan ABRA dergisinin yeni sayısı, okurlarıyla buluştu!

* Camiler de "Türkleştiriliyor"! MGK tarafından hazırlanan yeni Bayrak Kanunu'na göre, tüm camilere bayrak asılacak!

* Tiyatro sanatçısı ve yazarımız Ferhan Şensoy, babası Cemil Şensoy'u kaybetti. Başsağlığı dileriz!

* Hazar grubu tarafından "Alternatif HABİTAT" programında oluşturulan resim sergisinde kullanılan dizelerden: Ve temizdir Boston sokakları / çünkü Ortadoğu düzenli olarak bombalanır.

* Caz müziğinin efsaneleşmiş ismi, Amerikalı caz sanatçısı Ella Fitzgerald, 78 yaşında hayata gözlerini yumdu!

* Diyanet İşleri Başkanlığı, "Evde köpek beslemenin caiz olmadığı"ni buyurdu!!!

* İzlek dergisi, 29/30. sayısı çıktı. (P.K. 82 06441 Yenisehir, Ank.)

* Çiller ile Erbakan, koalisyon görüşmelerinde, birbirleri hakkındaki araştırma önermelerini koz olarak kullanıyorlar!

* "Düşler/ Öyküler" in birinci sayısı, yayın hayatında...

* Cumartesi annelerinin eylemi nedeniyle, Beyoğlu'nda önüne geleni gözaltına alan polislerin, bir meslektaşlarını, "Ben sivilim, ben sivilim kardeşim" diye bağırmasına rağmen karga tulumba gözaltına aldığı görüldü!!!

* Efes kazılarının 100. yıldönümü...

* The Economist, Türkiye'de politikacıların askerlerin sözünden çıkmadığını ve ordunun denetlenemediğini yazdı!

* "Sosyal demokratlar", "Demokratik solcular", "Baykalcılar", "İnnöcüler", "Yenilikçiler", "Gürkancılar", "Bölge milletvekilleri", "Karayalçınçılar", "Hikmet Çetinciler", kısaca orta solcular, yeni bir bölünmenin daha eşliğinde!

* Aylık tiyatro dergisi, "Tiyatro Tiyatro" 60. sayısına ulaştı...

* Aras Kargo'da işçiler tam 1 yıldır grevde!

* Cumhurbaşkanı Demirel, politikada söz sahibi olduğu 29 Kasım 1964'den bu yana 31 yıl 22 gündür "İktidar'da. Bu süreyle, en uzun tahtta kalan padişahlardan Fatih Sultan Mehmet'i sollayan Demirel, 32 yıl 7 ay 27 gün tahtta kalan İkinci Aptülhamid'i de geçecek gibi!!

* Çocuk işçiler, daha çok sömürülüyor.

* ABBATE gömlekleri, gazete reklamlarında, kocasının beş çocuğu ile tertektiği Manisa Manisalı Halime Yılmaz'ın, altıncı çocuğunu doğurmak için kendi kendine yaptığı sezaryenin fotoğrafını kullandı!!

* Gazeteci-Yazar Orhan Gökdemir, kendisiyle birlikte Ahmet Altan, Ali Bayramoğlu, Koray Düzgören ve Temoşa F. Durall'ın Genelkurmay tarafından "istenmeyen adam" ilan edildiklerini söyledi!

* Çiller'in 53 koruması, 34 basın müşaviri var!

* DANS MÜZİK KÜLTÜR folkloru doğru/ çeviri araştırma dergisinin 62. sayısı çıktı.

* Gazete satarken, polisler tarafından öldürülen 17 yaşındaki İrfan

Ağdaş'ın ailesi, telefonla tehdit ediliyor!

* Almanya'da yarım milyon işçi, Bonn'da meydanları doldurdu ve Kohl hükümetinin kamu harcamalarıyla sosyal ödeneklerde yapmayı planladığı kesintiye protesto etti!

* Tiyatro Tanı'dan "Zirvedeki Kadınlar"... Yöneten: Özkan Schulze... Cuma 20.00, Cumartesi 18.00, Pazar günü 15.00'de, Martı Sanaevinde.

* Yeni Yüzyıl gazetesi muhabiri Ahmet Şık, her toplumsal olayda, polis tarafından gözaltına alınmak istiyor!!!

* DYP Kilis milletvekili Doğan Gürş'e üslubu, cunta şefleri gibi!!

* Ders kitaplarını yetersiz bulan eğitim emekçileri, alternatif ders kitabı hazırlığı içinde.

* 3 kişinin öldüğü 15-16 Haziran olayları, 26 yıl sonra bir daha anıldı!

* Altın Portakal para ödülü artırıldı. Ayrıca Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı tarafından film çekmek isteyenlere 5 milyar lira dolayında avans verilecek.

* Karikatürist Suat Özkan'ın "Dedeler" Albümü, LM yayınlarından çıktı. 0.212. 251 42 44'den isteyebilirsiniz...

* 4 kişilik bir ailenin zorunlu mutfak harcaması bir yılda yüzde 115.8 arttı ve 19 milyon liraya ulaştı!

* Semra Özal, "Turgut'un üstüne evlenmem" dedi!

* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Sabri Hizmetli, Cuma namazının çirkin kadınlara farz, güzel kadınlara haram olduğunu söyledi!

* Türkiye'nin kültür yaşamı internete. Dileyen Prizmanet- Video On Line Bilgi Hattı'nı, mesai saatlerinde 0.212. 227 98 60-61 nolu telefonlardan arayarak bilgi alabilir.

* Küçükçekmece'deki kamta bulunan göçmen aileler sefalet içinde...

* Özel Pera Müzik ve El Sanatları Merkezi, BA-LE, 1996-1997 öğretim yılı önkayıtları başladı... Tel: 0.212. 245 44 60

* Ekranlar şiddet saçıyor: Özel televizyon kanallarının bir haftada 513 şiddet görüntüsü yayınladığı belirlendi!!

* Yargıtay kararı: "Evli erkekle yaşayan kadına manevi tazminat yok!"

* RP Genel Başkanı Erbakan, partisiyle koalisyon yeşil ışık yakan DYP Lideri Tansu Çiller'e, Yolsuzluk soruşturmalardan ve partinin bölünmesinden korkma" diye güvence verirken, eski Genelkurmay

Başkanı ve DYP Kilis Milletvekili Doğan Gürş'e de bakanlık önerdi!

* Kenan Erçetingöz, neden her yazısında "gazeteci" olduğunu belirtir?!

* Tunceli'nin Hozat ilçesinde gıda ambargosu devam ederken, köylülere verilen sınırlı ölçüde çay ve şeker de yasaklandı!

* Dünya hızla çöleliyor?!

* Manisa'da 16 liseli gence işkence yaptıkları savıyla 10 polis hakkında açılan davada toplam 700 yıl hapis cezası istendi! İşkence emrini veren müdür ise sanıklar arasında yok!!!

* Eski Erzurum Milletvekili Abdülmelik Fırat, Türkiye'nin en işlevsiz kurumunun "meclis" olduğunu belirtti!!!

* İstanbul Mecidiyeköy'de Önder Soy adlı bir gerici, elele yürüyen bir çiftte saldırdı. Olayda, Hüseyin Yıldırım bıçakla yaralandı, Süreyya Yıldırım'ın dişleri kırıldı.

* Kültür Bakanlığı'na MHP kökenli Agha Oktay Güner'in getirilmesiyle başlayan MHP'li kadrolaşma, bakanlığa bağlı çocuk kreşlerine ve Devlet Opera ve Balesi'ni de kapsadı!!

* Prizma programının tahammül ötesi Nurseli İdiz, geçen Cumartesi günü kayıp ailelerinin gözaltına alınış sırasında, kameramanına, "Bu akşam, herkes bunu gösterecek. Biz mizah yapalım" dedi. Panzerlerin yanında koştu, polisleri el salladı, gülmekler dağıttı!

* Manisa polisine, emniyet genel müdürlüğü organizasyonu ile insan hakları dersi verildi!!!

* Hürriyet, Küba Lideri'nin Türkiye ziyaretiyle ilgili olarak, "Castro'nunki büyük hizmet. Türkler komünist görsün diye geliyor" değerlendirmesini yaptı!

* İsrail Cumhurbaşkanı Wizezman, HABİTAT nedeniyle geldiği Türkiye'de, diplomasiyi unuttu. Demirel ve ordunun RP'nin iktidarına izin vermeyeceğini savunan Wizezman, Arap ülkelerinin Türkiye ile yaptıkları askeri anlaşmaya tepkilerinin abartılı olduğunu öne sürdü ve bu anlaşmaya karşı çıkanları "aptallıkla" suçladı!!!

* Film: Serçe... "Vücudunu İsa'ya adayan bir bakire, ya gerçek dünyadan bir gence gönülünü kaptırırsa?!"

* "İstanbul Kanalları'nın Altında" filminin Kayseri'de yasaklanmasının "zaferi" Ülkücüler ile dincileri birbirine düşürdü. Kayseri Nizam-ı Alem Ocakları Başkanı Zekeriya Karaca, "Bu filmi yakardık, gene de oynatmadık. Haa, sinema-

da oynuyor, insanlar içerde, o zaman ne yapacağımızı görürdünüz" şovunu yaptı!!!

* "Postacı" yeniden Perla Sineması'nda.

* Milli Güvenlik Kurulu, pasaport yasasının değiştirilmesini istedi. Yapılacak değişikliğe göre, mahkeme kararı olmadan bile, İçişleri Bakanlığı, yurtdışına çıkması "sakıncalı" kişilere çıkışı yasayı koyabilecek!!!

* İki travesti, HABİTAT nedeniyle, evlerinin polisler tarafından yakıldığı iddiasıyla suç duyurusunda bulundu!!!

* Grup Yorum'un yeni kaseti, "Geliyoruz" kitapçılarda ve müzikmarketlerde...

* İki yıl önce gördüğü işkenceler nedeniyle, tedavi olmak için yattığı Adana'daki Balcalı Devlet Hastanesi'nde hayatını kaybeden Hasan Alat'ın cesedi, tedavi borçları nedeniyle 5 gün boyunca rehlin tutuldu. Alat'ın cesedi, 558 milyonluk senet imalatıydıktan sonra ailesine verildi!!

* Hasan Ali Toptaş'ın yeni romanı "Kayıp Hayaller Kitabı", Can Yayınları'ndan çıktı.

* DYP, Koç gurubuna savaş açtı!

* Gazeteci Metin Göktepe'yi döverek öldürdükleri savıyla ilgili olarak sorgulanan polislerin, meslektaşlarından işkence gördükleri şikayeti üzerine konuşan İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Deniz Gökçetin, "Öyle sorular sorduk ki, düşüp bayılanlar bile oldu" dedi!!

* Sinema sanatçısı Ferdağ Ferdağ'ın "Bu Genç Kız Artist Olmak İstiyor" kitabıyla ilgili olarak, Hürriyet'in Kelebek eki, "Yeşilçam'ın Yalın Erez'i" manşetini attı!!

* Hakkari'nin Baye köyünde özel timler tarafından dışkı yedirilen Sadi Beyter, özel timlerden davacı olmaması için gözaltında tutuluyor!!!

* Hitler faşizminin puskürtüldüğü Stalingrad'a, Hitler'in askerleri için anıt dikildi!!?

* 224 kupona Buzdolabı vereceğini açıklayan Yeni Günaydın gazetesi, promosyon sonunda taahhütünü yerine getiremedi. Buzdolaplarını alamayan okurlar, Yeni Günaydın gazetesi hakkında suç duyurusunda bulundu!

* Köxüz dergisi... İlişki adresi/ Kontak: Brigittenstr. 5, 20359 Hamburg...

* Yeninur'un kasedi "Turnalar", kitapçılarda ve müzikmarketlerde.

NE YOK

HALİT ÇAPIN

Kesik Ayaklı Kadın
Ve Çocuğu

Güzel Rabbimin işlerine karışılın diye mi konulmuşlardı, bırakılmışlardı oraya?.. Bu kadının kesik ayağıyla meydanı koşuşturan bacaklar arasında ne yapmaktaydı acep?

Beyazıt Meydanı'nın oralarda, bencileyin harap bir taksi olursa o kadar olur bir Mercedes'e, durup durduk yerde ana-avrat küfretti. Arkadan gelen bir minibüs, taksiye koltuk çıkıp, Mercedes'e kafa atmaya yeltendi ama, bir otobüs araya girip ayırdı.

İş mayna olunca, Mercedes gülümseyip bir Marlboro yaktı. Taksi, minibüse bir Bafra utattı. Yolda adamın biri yere tükürdü. Biri burnunu, diğeri kulağını kaşdı. Kendi kendine konuştu biri. Üniversite kapısının iki saatinden biri diğere "Yürü be. Yine geç kaldın" dedi. Hoparlörler takıldığından bu yana, avazelerini kaybetmiş Beyazıt Camii, avlusundn suskun güvercinleriyle oynamaktaydı.

Ben Laleli'de ya bir Diyarbakır'a gidecektim, ya bir Gaziantep'e... Orda ya bir baklava yiyecektim, ya bir şöbiyet... Ama önce gayet vahim bir lahmacun...

Amanın, baklava yedikçe nasıl tatlanan bir hayat bu...

* * *

Kadın taşların üzerine oturmuştu. Kadının ayaklarından biri kesikti. Kadın koltuk değneklerini yanına dayamıştı. Kadın varsa yoksa yirmi yaşlarındaydı. Kadının oturduğu taşların üzerinde bir de bebe uyuyordu. Bir bebe, bir ekmeye sarılmış uyuyordu. Soran olsa, bebenin üç ay ve dahi üç günlük olduğunu öğrenecekti. Çocuk pembe pembe güneşe karşı uyuyordu. Neme lazım, güneşin o

gün delikanlılığı üzerindeydi. Bir dakikacılığına bile olsa, bütün bulutlara inat direkt, çocuğu bırakıp gitmedi bir başka yerlere...

Kadının ve çocuğun üzerlerinde bulundukları taşlar, Bizanstan bu yana çok şey görmüş olmalarından ötürü umursamasızdılar. Kıpırdadıkları bile yoktu yerlerinden.

Peki, kim koymuştu bu kadını buraya, bu kesik bacağıyla, koltuk değnekleriyle ve yirmi yaşlarıyla? Ya güneşin bir türlü bırakıp gidemediği o taşların üzerine uzatılmış bebek? O al bebek, gül bebek... O uykulardaki sımıcak bebek... Yanıbaşındaki bir somun ekmekle, rüyalarında güneşle, "elim sende" oynayacak bebek... Kim koymuştu onları oraya ve ne hakla? Sefillik edebiyatları yapılsın diye mi? Güzel Rabbimin işlerine karışılın diye mi konulmuşlardı, bırakılmışlardı oraya?.. Bu kadın kesik ayağıyla meydanı koşuşturan bacaklar arasında ne yapmaktaydı acep?

Bu kadın otobüslere bilet satmadaydı yaşayası diye çocuğuyla beraber... Soran biri olsa söyleyecekti adamının birkaç ay önce karnı sancılanıp öldüğünü... Soran biri olsaydı anlatacak o zamandan bu yana değin, bebesiyle bir bşına bırakılmışlığını... Soran biri olsa diyecekti ismini "Gülseren" diye...

Ben bütün meslek yaşamımda gazetede yayınlanan tek fotoğraf çektim. Zap Suyu'nun oralarda, çok yükseklerde, bizleri çoğunlukla yemek yerken seyreden küçük bir dağ kızının fotoğrafını... Kızın fotoğrafını ismi PERİŞAN'dı diye çektim... Kızın ismi gerçekten PERİŞAN'dı da ondan çektim. PERİŞAN'ın fotoğrafını ismini dört beş kez yinelettikten sonra çektim...

O taşların üzerinde uyumakta olan, güneşin bir türlü bırakıp gidemediği bebe için de bir bakıma öyle oldu sayılır... Birisi ismini sordu bebenin... Üç ay, üç günlük bebenin... dedi, ki anası:

- İsmi "Çile"dir dedi...

Ne bileyim, belki bu fotoğraf bebenin ismi yüzünden çekildi... Bu yazı ismi yüzünden yazıldı belki... Ne bileyim...

Ben baklava yemeğe gidiyordum, ne güzel...

Amanın, baklava yedikçe nasıl tatlanan bir hayat bu...

BEHÇET NECATİGİL

Şayet Aşk

Şayet aşkın tohumu

Düşmüşse gönlüne

Suyunu esirgeme

Aşkın hakkını yeme

Pişman olursun ömrünce.

Sana gölge verecek dallar

Fıskırır ancak gençlikten

Büyüt bu fidanı ey genç

Hazır yeşermişken!

Ne demek istediğimi

Ömrünün ortalarında

Ansızın anlarsın

Alkol kana yayılınca.

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, fıkra
dağarcığımızı ne zaman toplumcu-
gerçekçi bir çizgiye oturtabileceğiz?

Her yazıya negatif bir cümleyle, kötümser bir yargıyla başlamak beni üzüyor. Ama ben düşündüğümü söylemek durumunda yım ve fıkra konusunda da umutsuzum. Fıkralarımız toplumcu-gerçekçi çizgiden çok uzak. Ne acı...

Açıkça ifade edeyim ki, bu konuya girmemin nedeni, yazılarımin sonuna eklediğim fıkraların bazı kesimlerden tepki alması. Fıkralar çok kötümüş, çok saçmaymış, niye hep "küçük Ercan fıkraları"ymış... Naklettiğim fıkraların moda tarzda, yaygın beğeni toplayan tarzda olmadığını ben de biliyorum. Ancak o fıkralarda, toplumun gerçekleri var. Küçük Ercan, öğretmenin "Üç portakal beş portakal daha ne eder?" sorusuna "Vitamin, öğretmenim!" cevabını verirken; babası sınıftaki durumunun nasıl olduğunu sorduğunda "Sınıftaki durumum iyi, kaloriferin yanında oturuyorum" derken toplumsal yaşamın gerçeklerini tüm çıplaklığıyla serer ortaya. Bunlar birer fıkra değil, birer haykırıdır adeta.

Ya beni eleştirenlerin pek sevdikleri fıkralara ne demeli? Bu fıkraların bazıları üzerinde analitik değerlendirmeler yaparken, hiç istemediğim halde, çirkin kelimeler kullanmak zorunda kalacağım. Ancak bu fıkralarda hayatın ne çirkin yüzü var, ne güzel yüzü... Uzun ve manasız olduğu için başını anlatmaya yım; bir fıkranın sonunda, dağda kaybolan adam çobana diyor ki: "Sana sürü alsam, koyunlar telef olur, beni unuttursun. Ev alsam, ev yanar, beni unuttursun. En iyisi ben seni bir s..im, ömür boyu unutamazsın!" Afedersiniz, tek kelimeyle iğrenç! Haydi işin bu yönünü geçtik; çoğumuz dağ görmüş, çoban tanımış insanlarız. Dağda çobana böyle bir söz söylemek bu toplumun gerçeği midir? Siz hiç böyle bir olaya şahit oldunuz mu? Bazıları, "İyi de, fıkra bu" karşılığını vereceklerdir. Diyelim ki fıkra; peki, fıkralar toplumun gerçeklerine aykırı olur diye bir kural mı var?

Şimdi yine mayınlı bir alana dalacağım. Niçin mayınlı olduğu sorulursa: Vaktiyle bir yazarımız bu konuyu bir mu-

halif-alternatif gazetede işlemişt de, dolaylı yoldan uyarı almıştı. Hey gidi günler... Efendim, fıkra anlatımımızda "tabii" kelimesinin fazla cömertçe kullanıyoruz. Çoğumuz da "a"yı uzatıp, "taabi" diyoruz. Mesela, bir kardeşimiz fıkra anlatmaya başlıyor: "Adam trene binmiş. Yanına bir kadın oturmuş. Taabi bizimki kadını s..miş!" Cinsel ilişkiye girince "bizimki" oluyor bir de... "Adam evden çıkınca, taabi misafir de adamın karısını s..miş!" Başka? "Taabi ayı da yatırmış avcıyı s..miş!" Ne yalan söyleyeyim, bu üslupla fıkra anlatan insanların yanında her an bir tacize uğrayacağım korkuyorum. Bu iş bu kadar tabii ve kolaysa... Ama gerçekçi olalım, toplumcu-gerçekçi bakalım. Toplumumuzun gerçeği bu mudur? Zaten cinselliği zor yaşayan bir toplumuz, nasıl oluyor da "taabi" bu kadar kolay ilişkiye giriyoruz? İnanınız ki, bu çirkin fıkralardan alıntı yaparken midem bulanıyor ama yaralarımıza parmak basmak da benim görevim, topluma karşı sorumluluğum. Yine de aslanla oral seks yapan tavşan, randevuvinde çalışan uzaylı, cinsel organıyla kapı açan Karadenizli gibi imgelelere dayanan fıkralara değinmek bile istemiyorum. Beni de aşan olgular var...

Yalnız, Karadeniz fıkralarının bir kriz sürecine girdiğini vurgulamadan da edemeyeceğim. Ne yazık ki onlar da toplumcu-gerçekçi çizgiden uzaklaşıyorlar. En azından, bizim toplumumuzun gerçeklerinden kopuyorlar. Hatta Hincal Bey adında, esasen pek sevdiğim bir köşe yazarının Amerikan porno

dergilerinden tercüme ettiği fıkraları "Temel fıkrası" şeklinde takdim ettiği yönünde rivayetler var ki, buna inanmak mümkün değil.

Bazı güzel fıkraların toplumsal hafızadan silinip gittiğine de inanmak mümkün değil bizler için. Ama yavaş yavaş inanacağız galiba. Ne acı... Şu fıkraya ne dersiniz: Papaz, vaaz sırasında "Düşmanlarınızı seviniz" deyince, ön sıralardaki bir adam arkadaşının kulağına fısıldamış: "Zaten öyle yapmıyor muyuz? Kadını, içkiyi ve tütünü seymeyenimiz var mı?" Nereden nereye, böyle toplumcu-gerçekçi, yaşamımızın içinden kopmuş fıkraları terkedip belden aşağı saçmalıklara... Kendimizi toparlamamız için vakit geldi de geçiyor bile...

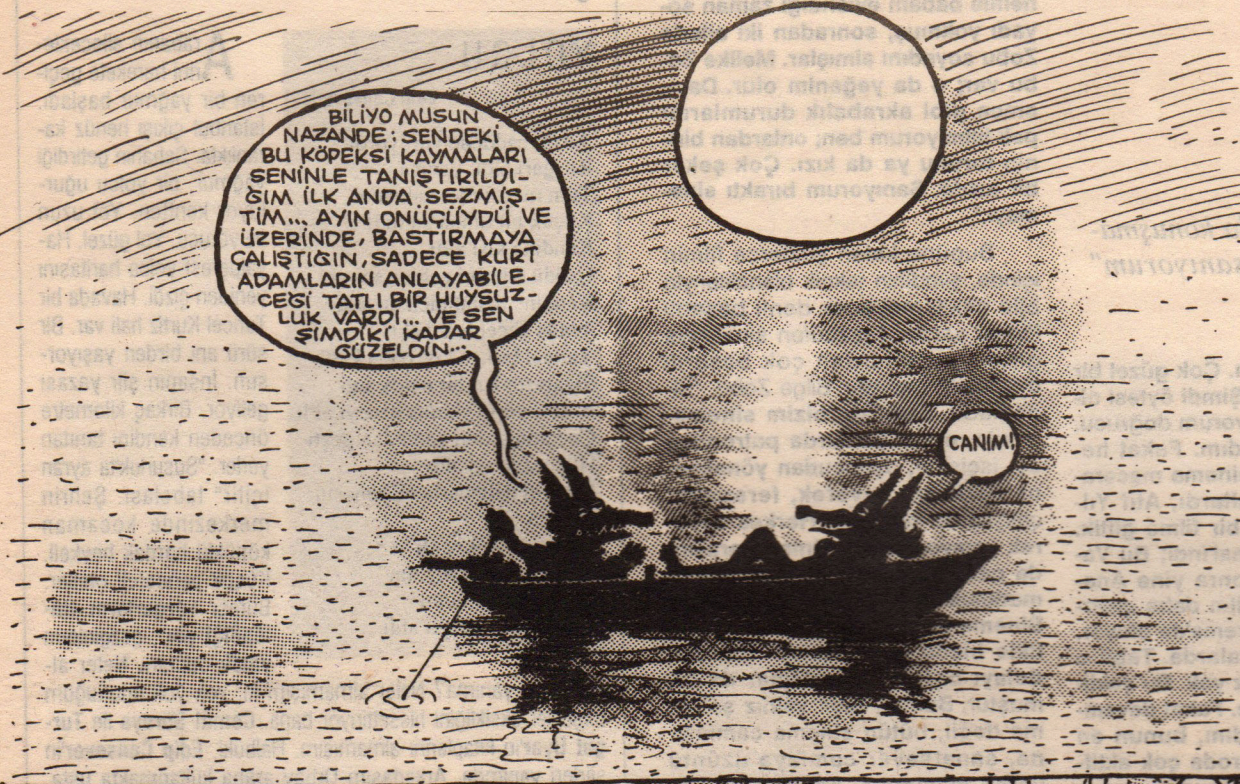
yazılarımızı hep fıkrayla bitirdik. Madem ki bugün yazının tamamını fıkralara ayırdık, iyisi mi bir değişiklik yapalım, sözümüzü bilmeceyle noktalayalım: Kat kat döşek, bunu bilmeyen eşek!

Cevap, tabii ki lahana. Yalnız geçen gün yeğenim "Gofret" dedi, lahanayla döşegin alakasını kuramadığını, gofretin de kat kat olduğunu, üstelik şeklinin de döşeye daha çok benzediğini söyledi. Haksız da değildi belki... Bu nedenle, cevabı tartışmasız bir bilmece sorayım: Yedi delikli tokmak/Bunu bilmeyen ahmak!

Bakın, bunun cevabını vermeyeceğim de, ipucu vereceğim: Vücudumuzun, daha çok kullanarak fıkralarımıza seviye kazandırabileceğimiz bir bölgesi!

LEB-İ DERYA SAYIN

SAYIKLAMALAR

Tuncel Kurtiz

Berlinleme

.../...

Ne oldu sana delikanlı
Aman aman!
delik deşik ciğerlerinde
derin bir soluk al
Üfle be üfle
Üfle klarineti
7 1/2 renk patlasın
gökkuşağının tam göbeğinde
hayda.
Öteye öteye öteye
Öte öte öte
"Usta uzağı değil
Öteyi seçti
Yalnızlığı
Ondandır" (Ö.Asaf)
Behçet Necatigil hoca Edebiyat Matinesi
"Atılır bozuk paralar gibi önümüze alkış"
Bir çocuk 17 yaşında
Ölü bir şehir
Bir ölü şehir
Ceneviz
Galata
Yazıcı çıkmazında güneş var bu sabah.
Malta taşından Sivastopol İskaç Kilisesi'nde
kanun içtik etini yedik, sonra kahve.
Çocuklar Surinamlı, Yahudi, Kürt, Türk,
Arap. Top oynuyorlar.
Yazıcı çıkmazında güneş var.
Ben cigara içiyorum.
Ve ben Çiçek Pasajı'na gidiyorum.
Yaşasın
Haydarpaşa lisesi
Sabah erken kalkar
Apiş arasına bakar
Herkes ondan korkar
Bombili bilibom
4H 41
215 Ünal Arpacı
Haydi sinemaya!
Atlas.
Bira Arjantin, duble votka
Cahit Irgat.
Hemingway. 49 hikaye. Şehir tiyatrosun-
da Liliom ve Fırtına.
"Dekor, ses, ışık güzeldi fakat fazla göste-
riş vardı. Miranda rolünü daha serbest oynayabilirdi." 2.11.1952. Fırtına'yı okumamıştım. Oyundan pek bir şey anlamamıştım. Gene de tiyatroya gitmiştim ya. Hem de yalnız. Hiçbir arkadaşım gelmemişi benimle. Yalnız dönmüştüm, Yüksek Kaldırım'dan Karaköy'e. Vapur altı kuruş ve tramvay 3 kuruş. Ve Haydarpaşa 12. yatakhane. Muallim Muavini iyi geceler dileyip ışıkları söndürür söndürmez futbol sahası gibi yatakhane'nin en uzak köşesinden canhıraş bir feryad: "Hani bileği-ne kadar sokacaktın, dirseğinin orda işi ne?" Ve kahkahalar. Tuncel de ilk kez duyduğu bu lafa gülmek zorunda.

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

BİLGE ZOBU

Oldukça mütevazı, emin olmadığı konularda konuşmayı pek sevmiyordur. Bildiği konularda da "sanıyorum" sözcüğünü kullanır.

1960lı yıllar Yeşilçam'ın yaşadığı özel bir dönemdi. Rekör sayıda filmler çekiliyor, birçok yönetmen ve oyuncu bu yıllarda sinemayla tanışıyordu. Unutulmaz filmler yapıldı, unutulmaz oyuncular, usta yönetmenler yetişti. '70'li yılların başlarına kadar sürdü bu durum. Sonra büyü bozuldu. '70'lerin ortalarında birçok eski oyuncu uzaklaştı Yeşilçam'dan. Bazıları on-onbeş yıl uğramadı o sokaklara. İlişkiler koptu, Yeşilçam'da kriz aşılamadı. Gittikçe daha az film çekilir oldu. Bir zamanlar, yılda üçyüz film çekilirken, artık bir elin parmakları kadardır çekilen film sayısı. "Sanıyorum bütün dünyada film üretiminde, Amerika hariç düşüş var. Öyle sanıyorum. Amerika dışında belki Fransa diyor, fakat İtalya, İsveç filmlerinde de düşüş var. Bu tabii biz de içine alıyoruz, malum bizim bir de pazarımız kısıtlı. O kadar geniş bilgim yok, fakat böyle olduğunu sanıyorum." Zobu, Amerika dışında dünya sinemasında da bir kriz olduğunu düşünüyor. Bu durum herkes gibi onu da üzüyor. Yine de umutludur: "Son senelerde sinemada bir durgunluk var maalesef. Üzücü bir olay bu. Fakat gidiyorum, salonlar dolu. Özellikle gençlerde, yabancı filmlere rağbet var. Son bir ümit çıktı, İstanbul Kanatlarının Altında. İyi iş yaptığını duyuyorum, bu sevindirici. Tabii tek bir filmle olmaz, umarım devamı gelir." Kapıcılar Kralı'ndan ve daha birçok filminden tanıdığımız Bilge Zobu, 1932 yılında İstanbul'da doğar. Lise sonrası tesadüfen Haldun Dormen'le ahablakı kurar ve onun teşvikiyle tiyatroya girer. Aynı zamanda sinemayla da tanışır. "Hemen, aşağı yukarı aynı zamanda başladı ikisi de. Haldun Dormen'in

Cep Tiyatrosu vardı. Çok güzel bir amatör tiyatroydu. Şimdi öylesi olduğunu pek sanmıyorum doğrusu. Önce orada başladım. Fakat hemen akabinde de sinema macerası başladı. '50'li yıllarda, Atıf Yılmaz'la Anadolu'da bir filme gittik. Senaryo Yaşar Kemal'indi; Bu Vatanın Çocukları. Sonra yine Anadolu'da başka bir film daha çevirdik. Bunlar hep Göreme'de oluyor, peri bacalarının oralarda. Tabii o zamanlar yol yok, iz yok. Bu şekilde sinemaya girdim. Fakat devamlı sinema yapamadım, bunun en büyük nedeni, tiyatrodaki çok aktifdim gençliğimde. Devamlı oyun çıkarıyorduk. Bu böyle yıllarca sürüp gitti. Sinemaya yeteri kadar zaman ayıramadığım için şimdi üzülüyorum doğrusu."

Böyle söylemesine karşın epey bir filmi vardır Bilge Zobu'nun. O, bu sayının uzun zaman diliminde kendiliğinden oluştuğunu düşünüyor. Oldukça mütevazı, emin olmadığı konularda konuşmayı pek sevmiyordur. Bildiği konularda da "sanıyorum" sözcüğünü kullanır: "200'ün üzerinde sanıyorum. epey bir rakam sanırım. Tabii senelerin getirmiş olduğu birikimle oldu bu. Tiyatro hep vardı, o aralıksız sürdü. Cep Tiyatrosu'ndan sonra Dormen'in özel tiyatrosunda çalıştım. '50'li yılların ortalarında Adana Belediyesi, Adana Şehir Tiyatrosu'nu kurdu, oraya gittik. Doğrusu çok iyi bir kadroydu. Başımızda Devlet Tiyatrosu'ndan o zamanların çok değerli oyuncusu Saim Alpago vardı. Fakat ağırlık İstanbullu oyunculardandı. Salih Tozan, Cahit Irgat gibi önemli isimler vardı. Bunların arasında ben daha yeniye dim o zamanlar. Fakat biz orada devam etmedik, İstanbullular döndü. Ankara ağırlıklı olarak onlar devam ettiler, zaten Alpago da Ankara Devlet Tiyatroları'ndandı. Döndükten sonra İstanbul Şehir Tiyatroları'na girdim. Giriş o giriş. Burada da işte 37 sene bitti. Yakında da yaş haddinden emekli olacağım." Sinemada yan rollerde oynar daha çok. Önemli yan roller. Hiç başrolü yoktur: "Tabii, tabii hep yardımcı rollerde oynadım. Önemli rollerim oldu, ama hep yardımcı roller. Hiçbir zaman bir filmi alıp sürüklemedim. Örneğin ilk filmrimden olan Bu Vatanın Çocukları filmindeki rolüm, önemli bir yardımcı roldü. Daha sonra Kemal Sunal'ın yanında önemli roller oynadım. Bunlardan biri Kapıcılar Kralı'ydı, diğeri Gülen Adam. Şimdi aklıma gelenler bunlar, epey

filmde önemli yardımcı roller oynadım." Sinema ve tiyatrodaki bildiğimiz başka Zobu'lar da vardı. "Evet, akrabam olur sanatçı Zobu'lar. Vasfi Bey annemin kardeşi idi. Annemle babam evlendiği zaman soyadı yokmuş, sonradan iki ailede Zobu soyadını almışlar. Melike Zobu var; o da yeğenim olur. Dayı, amca gibi akrabalık durumlarını pek bilmiyorum ben; onlardan birinin torunu ya da kızı. Çok şeker bir kızdır. Sanıyorum bıraktı sinemayı."

Bugüne kalan yüzlerce filmin içinde, şimdinin teknik olanaklarıyla bile çekilemeyecek denli başarılı filmler vardır. Tesadüfen sinemaya girmiş insanlardan çok başarılı oyuncular çıkmıştır. Bilge Zobu, "Sinemada, özellikle bizim sinemamızda, o zor şartlarda patronun set işçisine, oyuncudan yönetmene herkesin severek, feragatle" çalıştığına inanıyor. "Herkes severek yapıyor bu işi. Onların arasında çalışmış olmaktan her zaman mutluluk duyduğum ve gururlandım. Sinemanın çalışma şartları, özellikle bizde çok çetindir. Bundan dolayı bazı üzücü olaylar da olmuştur. Bunlar, tabii yalnız şahsıma değil, bütün sinema camiasına, sanatsever camiaya üzüntü veren olaylardır. Acı olaylar maalesef bazı arkadaşların hayatlarını kaybetmesine kadar gitmiştir. Fakat genelde çok zevkli, keyiflidir sinemada çalışmak. Sonunda dipsiz kuyu, boş ambur. İnsanlar çalışmıştır, fakat sigortaları olmamıştır; şartlar öyleydi, söylenemezdi de. Bu işler çok sonraları başladı, o zamanlar bu laflar konuşulamazdı. Sosyal haklarımız sonraki yıllarda derlendi, toparlandı. Eksik olmasın Ümit Utku bazı arkadaşlara yardımlarda bulunmuştur."

Sosyal haklar, sendikalar.. Bilge Zobu'ya göre, sorunu ne devlet, ne de meslek kuruluşları tek başına çözebilir: "Sosyal hakların uygulanması, Türkiye'nin demokratikleşmesiyle ve medeni ülkeler seviyesine yaklaştığımız oranda gelişecektir. Yoksa şimdi bir insanın ağzının ucundayız. Başbakanlardan biri birşey söylese o oluyor. Onların da bin türlü işi var herhalde ki, bizim sorunlarımızla pek uğraşmıyorlar. Sanırım Gazi'nin dediği gibi, muassır medeniyetler seviyesine ulaştığımızda bizde de bazı şeyler daha iyi olacak." Peki ya vefa-vefasızlık konusunda ne düşünüyor? Bir de sinemadan para kazanabilmiş miydi? "Geçimime katkısı olacak kadar... Çok para kazanmadım, ancak geçinecek kadar... Vefa konusunda da fazla şikayetçi olmamak lazım. Şikayetçi olanlar kimseyi aradılar mı? Onlar kimseye dostluk gösterdiler mi? Bu bizim yapımızda var. Birçok star vardı, kimle ilgilendiler? Yani vefasız olmak bizden de kaynaklanıyor; sen kimi ne kadar ararsan, seni o kadar ararlar. Bazı arkadaşlar zor durumda olduğunda, yardımlarına koşmak için ellerinden geleni yapan birçok arkadaş da var ayrıca. Bu işin şampiyonu da Müjdat Gezen'dir. Herkesin yardımına koşar. Tarık Akan, Kadir İnanır da öyledir."

Aslan Özdemir

ŞAİR'İN SEYİR DEFTERİ

YOLCU

Edip Cansever'e

Adam caddede yürüyordu
Rüzgarı aldı yanına
Tüm mevsimler zamanın
Küçük bir anına sığındı
Kendine kış aldı
Üşüdü ellerini cebine soktu
Kendine üzüntüden de aldı
Yolda geçenlere baktı
Yanına birkaç kişi daha kattı
Sigarasından bir nefes aldı
Nefesi verip yanına geceyi aldı
Çocukluğunun yanından geçti
Hüzünden de aldı
Kıyının dalgaları okşamasını
seyretti
Yanına ahenki aldı
Ölümün soğukluğunu
Yaşamın sevincini
Adam yanına aşkı aldı.

Arahanın silecekleri
reni harekete geçiren
bir yağmur başladı.
İstanbul çıkışı henüz karanlıkta.
Sabahın getirdiği yağmur, bir yolcu uğurluyor kentten. Yol uzun ve yorucu. Yol güzel. Hayalperest yolcu haritasını yeniden çizdi. Havada bir Tuncel Kurtiz hali var. Bir sürü anı birden yaşıyor. İnsanın şiir yazası geliyor. Birkaç kilometre önceden kendini tanıtan yerler. "Susurluk'ta ayrıncı ilçilir" tabelası. Şehrin merkezinde kocaman köpüklü bardak heykeli. Küçük pencereli oteller. Burası "rüzgarların dinlendiği yer", gezginlerin yatak odaları. Neler almalıydım yanıma? Neler almamışım ki; yok yok unuttuğum birşeyler eksikliğini hissettiriyor bana. Cemal Süreya ile Turgut Uyar'ın kitaplarını almamışım. Halbuki, Edip Cansever'in şiirleri yanımda. Arkadaşım Orbay araba kullanmakta usta. Kamyon konvoyunu kazasız geçiriyoruz. Ben kendi halimdeyim. Orbay, 300 kilometredir Clash'le coşuyor. Bazen, Orbay'la aynı noktada buluşup, görüşüyoruz. "Doğanın bana verdiği bu ödül / çıldırıp yitmemek için / iki insan gibi kaldım / birbiriyle konuşan iki insan." Edip Cansever'in dizelerine bir yolculuk başlıyor yine bende. "Doğasın sen, doğasın, yarat beni yeniden / Ey yalnızlığı kuşatan yalnızlık"

Oteller kentine nasıl gidilir, otel katibi uyumadan yetişebilir miyiz? Akşamüstü bir yol katetsem de, kapıda karşılayan birileri aynı sözlerle bizi davet eder mi? "Giriniz / giriniz, giriniz / elbette, tam zamanında geldiniz..." diye karşılar mı "Eros Oteli'nin kambur müdürü"? Otel odalarında küçük bir masa ve yatak. Üzerindekileri alabilecek mi? "Masa da masaymış" diyebilecek miyim? "Otel müdürünün yardımcısı"na. "Sardunyalara sardunyalara akarken" bir otel odasının balkonunda uyuysam. "Günler günlerimize tane tane damlarken" adresim bilinmezken bir mektup alsam tanımadığım birinden. Bir mektubun peşinden düşsem yollara. Adresi olmayan mektup! "Sahi / neler almalıyım yanıma" ansızın karar verilen yolculuklar için. En çok ihtiyaç duyduğum da düş.

"Attan, buğulu camdan, düştün..." geçiyor bazı anlar ve ya Bebek Gazinosu'nda geç saatlere kadar süren içki masaları. Masanın bir köşesi Turgut Uyar bir köşesi Cemal Süreya. Ece Ayhan'sız bir muhabbet Edip Cansever'siz bir içki masası olmaz. Ama içine kapanık bir seyir Edip Cansever'inkisi. Yelken de rüzgar da kendisi. Dalgaların arasından gelir gibi şiirindeki müzik.

Yolun sonu yoktur. Haritanın şekli değişir. Bir süre sonra arabayı Orbay kullanıyor, ben yine Edip Cansever'e devam ediyorum. Orbay, Clash'le tekrar kendine geliyor. Unuttuğumuz birşeyler var diyor Orbay. Edip Cansever de: "gittiğim yere hepsi / doluyor yavaş yavaş nasılsa" diyor. Ben neyim? Adressiz bir mektup mu veya bir otel odasında kendi içine çekilmiş katip miyim? Ben, olan tüm yolların gezginiyim. "Bakımsız oteller"in tek misafiri. "Gitmek! Yazmışım defterime çoktan / rıhtımlar güz halalları, daha bir sürü şey / şuramda darmadağınık."

"Oteller Oteli"ne gelmedik mi peki? Yorgun bir yolcunun uyumadan önce söylediği gibi; "Oteller imzamdır benim." Peki beni hiç sevmemi sandınız? Bir sürü ilişkim oldu, siz anlayamadınız. "İçimden doğru sevdim seni / bakışlarından doğru sevdim de..." "...Beni sevdiğin gibi sevdim seni" Ama yol almıştık bir kere durmak olmazdı. "Otel katibi" şüphelerinden çıkmış, kapıda bekliyordur bizi:

"Geçiniz / geçiniz, geçiniz / üstelik tam zamanında geldiniz / -Az önce, biraz sonra ve şimdi / Yani vakitlerden bir dokunma vakti / Ne güzel, hep birden çıkageldiniz."

OKTAY GÜZELOĞLU

Kafti

Bir keresinde otobüs garajında işe çıkmışım. Bir kenarda bir adam, karısı ve küçük çocuğu gözümde kestirdim. Yanlarına gülerek yaklaştım. Hal hatırdan sonra yardımcı olabileceğimi söyledim. Maksat yakınlaşmak için muhabbet olsun. Adam, çocuklarının hasta olduğunu, hastaneye getirdiklerini anlatmaya başladı. Ben dinlemiyorum, dinler gibi yapıyorum.

Yatağımın başucunda takılı, kapı zilim haykırıyordu. Fırladım yaktan. Allah, allah! Saatte bak-tım, sabahın körü.

Çatı katındaki camımdan aşağı baktım. Karşıdaki meyhanenin sahibi Şevket, aşağı gel işareti yaptı.

Eşofmanlarımla, merdivenleri küfür ede ede indim. "Buyur abi!"

Kusura bakma diyerek o önden ben arkadan meyhanesine girdik. Raftan rakıyı alıp bardağa koymamı söyledi. Bardağa koydum, suyunu onun dediği gibi ayarladım, uzattım. Fakat, ne göreyim! Şevket'in elleri titriyordu. Şimdi neden erken kaldırıldığımı anlamıştım. Titreyen

elini tutarak birlikte ağzına döktük. Döktük diyorum, çünkü bir kerede içti. Peşinden bir duble daha birlikte döktük.

Şevket derin bir oh çekerek kendine geldi ve yakındaki sabahçı kahvesinden bir çay almamı söyledi, aldım geldim. Sabah kahvaltısı iki duble, bir çay. Üçüncü dubleyi kendi doldurdu, rahatlamış durumda. Yavaş yavaş içmeye başladı. Bende seyrediyordum.

Şevket'le ahbablığım, evimin suları akmadığı için, onun meyhanesinden benim çatıya hortum bağlamıştık. Su vermek sevaptır diyordu. Bizi ahbab yapan su tek ortak noktamız.

Karısıyla sabah kavgaya etmiş, erkenden gelmiş. Meyhanenin kepenklerini sokaktan geçen birisine açtırmış.

Laf olsun diye sordum: "Abi, günde kaç şişe?"

"Beş büyük. Hastalanmadan önce yedi büyüktü" dedi.

Sustum, daha konuşmadım. Fazlası nasihata girer. Çünkü Beyoğlu Devleti'nde akıl veren sevilmez. Tecrübelerimden bu kuralı bilirdim.

Tam bu sırada kapıda bir ses "Selamün aleyküm!"

Ufak tefek, cin gibi gözleri olan bir adam, "Şevket, eczaneyi erken açmışsın." dedi ve içeri girerek yanımıza oturdu.

Şevket geleni bana tanıstırdı. "Arkadaş meşhur Kafti'lerden (cepci) Çavuş!.. Gülererek baktım. O, "Yok be abi, ne meşhuru. O eskidendi. Şimdi yürürken titriyor. Sen ne iş yaparsın abi?"

"Tiyatrocuym" dedim.

"Oooo, artissin yani. Ben Dümbüllüleri seyrettim. Çok severdim. Hem Dümbüllüyü seyretmeye gider hem de orada iş çıkarırdım." Çavuş bir solukta mesleği ile Dümbüllüyü içiçe sokmuştu. Gerçi ikisi de sanattı!..

"Valla eskiden tazi gibiydim. Şimdi elimiz ayağımız titriyor. Bak şu ellerime." diyerek uzattı.

Çavuşun elleri çok zarıftı. Parmakları ince, düzgün ve uzundu. Yalnız dikkatimi çeken şey iki elinin serçe parmaklarının olmayışı idi. Ben "Geçmiş olsun!" demeye fırsat bulamadan güldü, gülerken daha bir sevimli oldu.

"Beyabi, bizim meslekte bu küçük parmaklar fazladır. Adamın cebine takılır. Kurtaramazsın. Fazlalık gelir yani. Küçükken babam kestirmiş. Ne yapalım, bu da bizim işin raconu. Ama sonu yok. Ağlayanın malı gülene yaramıyor. Geçenlerde paramı kaybettim. Fıttırdım, deli oldum. Bir de düşün, parasını götürdüğün adamların halini; ne yapıyordur kimbilir zavallılar." Valla abi, hayatımda unutamadığım bir olay vardır. Aklıma düştükçe ürperirim.

Bir keresinde otobüs garajında işe çıkmışım. Bir kenarda bir adam, karısı ve küçük çocuğu gözümde kestirdim. Yanlarına gülerek yaklaştım. Hal hatırdan sonra yardımcı olabileceğimi söyledim. Maksat yakınlaşmak için muhabbet olsun. Adam, çocuklarının hasta olduğunu, hastaneye getirdiklerini anlatmaya başladı. Ben dinlemiyorum, dinler gibi yapıyorum. Kafam parasını nasıl götürürümde. Bir ara çok üzüldüm diyerek sarıldım,

cüzdani kaptım. Geçmiş olsun diyerek aceleyle ver elini Beyoğlu. Gece içki-kumar. Kafam iyi olmuş. Otele gittim. Kafam iyi, yattım uyudum.

Adam rüyama girdi. Çocuğunun elinden tutmuş, yalvarıyor. Paramızı geri ver, çocuğum ölecek. Çocuk da, amca paramızı ver, hastayım, diyor. Korktum, gözlerimi açtım. Baktım odada kimse yok, biraz rahatladım. Ama kanter içinde kalmışım. Sarhoşluk falan kalmadı. Uyuyamadım. Gözümü kapatıyorum, onlar geliyor. Hemen giyindim, erkenden garaja gittim. Akşama kadar onları aradım, bulamadım. Bulsaydım paralarını geri verecektim. Onları bulamayınca başka birini çarptım, geri döndüm. Valla abi iş hayatımda en üzüldüğüm olay bu oldu. Benim karının beni bırakıp kaçmasına bile bu kadar üzülmедim.

Zaman zaman rüyama girdiler. ama ben işime devam ettim. Çalışmasan olmaz. Aç kalırsın. Kıymet-i harbiyen kalmaz. Yüz vermezler parasız adama, derken meyhaneden içeri sevinç çığlıklarıyla iki orta yaşlı kadın girdi.

Kurtulduk Şevket abi, kurtulduk. Allahım, sana inanmayan kahrolsun. Bizi kurtardın, diyerek birbirlerine sarılarak oynuyorlar, bir yandan da "Kurtulduk, kurtulduk!" çığlıkları atıyorlardı.

Bir ara meyhaneci Şevket, "Ne o kızım Rezzan, nasıl kurtuldunuz? Milli piyango mu çıktı, yoksa evleniyor musunuz?" diye sorduğunda; "Yok be abi, kerhane kağıtlarımız çıktı. Artık polis korkusu olmadan çalışacağız" diyerek aşağı sokaklara, kurtuluş çığlıklarıyla gittiler.

böyle buyurdu Ahlakçı Niyazi

SEN, EY İNSAN
ORTALAMASI!
EYY, SIRADAN...
BEN
AHLAKÇI
NİYAZI!

SEN, EN SON NE
ZAMAN
ŞAŞIRDIN?

NE O? YOKSA
ŞAŞIRDIN MI?
HAH-HA...Yoo!
SEN HİÇ Bİ ŞEYE
ŞAŞIRMAZSIN!
ÇÜNKÜ, DERİN
KALIN...

ŞAŞIRMAZSIN,
ÇÜNKÜ SANA HER
ŞEYİN OLABİLİR-
LİĞİNİ ANLATTI-
LAR...
DARBE OLABİLİR,
SAVAŞ OLABİLİR

YAKINLARINI KAYBEDEN ANNELER DÖVÜLE-
BİLİR, İNSANIN YAKINLARI KAYBOLABİLİR,
İNSANLAR İŞKENCE GÖREBİLİR, İŞKENCE
SONUCU ÖLEBİLİR, PARA HER KAPİYİ AÇAR,
AYAK YORGANA GÖRE UZATILABİLİR, TÜRKLER
HABİTAT'I BAŞARIYLA TAMAMLAMIŞTIR,
ÇİLLER YENİDEN BAŞBAKANIN OLABİLİR,
AĞAR'dan İYİ ADALET BAKANİ, AĞAH OK-
TAY'dan İYİ KÜLTÜR BAKANİ ŞAM'DA KAYISI-
DIR, OSMANLI'DA Bİ TANE BİLE EŞCİNSEL
YOKTUR...

...SANA ÇOK ŞAŞIRACA-
ĞIN Bİ ŞEY SÖYLİYİM Mİ?

YOK ÖYLE
BİŞEY!

(Kemal Gökman '96)

Sunay Akın

Taşkışla'daki
Tutsak Kızılderili

Dinleyicilere baktım. Tokeya Inajin'in sözlerinden etkilenmeyen yoktu. Herkes, Kızılderili ezgilerinin hüzünlü havasıyla büyülenmişti.

1800 yılının 9 Kasım günü İstanbullular, limana demirleyen savaş gemisinin bayrağına bakarak hangi ülkeden geldiğini anlayamazlar. O güne kadar hiç görmedikleri bir bayrakla karşı karşıyalardır. Dönemin padişahı III. Selim'de, ilk kez gördüğü bayrak üzerine şu yorumu yapar: "Bu bayrağın yıldızları, aramızda bir yakınlık olabileceğini gösteriyor."

Savaş gemisi, yardımda bulunulması istemiyle İstanbul'un kapısını çalan ve "ahir zamanda yeni dünya mı olur?" denilerek geri çevrilen Kristof Kolomb'un adım attığı yerden, Amerika Birleşik Devletleri'nden geliyordu.. İstanbul'a gelen "George Washington" adlı ilk Amerikan savaş gemisinin güvertesinde insanlar, Boğaz'ın girişindeki küçük bir adacığın üzerine kurulu olan Kız Kulesi'ni görünce neler düşündüler bilemeyiz. Ama, Amerika'ya ilk kez gidenlerin New York limanının ağzındaki Beddoe adasında yükselen Özgürlük Anıtı'nın karşısında neler düşündüklerini okuyabiliriz. Kafka, "Amerika" adlı romanının ilk paragrafında böyle bir karşılaşmayı anlatır: "Karl Rossmann, yavaşlamış gemiyle New York limanına girerken, çok önceden fark ettiği Özgürlük Tanrıçası'nı, bu kez sanki ansızın güçlenen güneş ışığı altında gördü. Tanrıça'nın kılıç tutan kolu, adeta hemen o anda yukarılara doğru uzanıyor, vücudunun çevresinde özgür rüzgarlar esiyordu."

Kafka, her ne kadar "kılıç" dese de, Özgürlük Anıtı'ndaki kadın sağ eliyle bir meşale tutmaktadır. Ülkemizde birçok Kafka uzmanının gözden kaçırdığı bu yanlış herhalde ilk kez bu yazıyla "güneş ışığı"na çıkıyor. Kristof Kolomb'un kızı Dona Felipa Moniz e Perestrello'nun da İstanbul'a gelmiş olduğunu kimsecikler bilmez. Hem de, Habitat'a katılmak amacıyla..

Amerikalı kadın gazeteci Paula DiPerna, Kolomb'un günlüğünü okur ve anlatım yönünden son derece yetersiz bulur. Kolomb'un kansı oarak düşler kendisini... Ve böylelikle "Bayan Kristof Kolomb'un Keşifleri" adlı roman yazılmaya başlanır. Felipa Moniz'in 500 yıl süren suskunluğunu bozduğu kitabı çantama koyarak, yazarı Paula DiPerna ile tanışma olanağını yakaladım. Kızılderililerin çok etkili bir kültürleri olduğunu söyleyen Paula DiPerna, kitabında, ilk karşılaşma anını Bayan Kolomb'un gözünden şöyle anlatıyor: "Bugüne kadar hiç kimse, Amiral bile karşımda çinilçilik dikilmemişti. Kendi vücudumun dışında, insan çıplaklığı konusunda oldukça deneyimsizdim. Ermişçesine kalakaldığımı itiraf etmeliyim. Hiç utanmadan, öylece duruyorlardı."

Bayan Kolomb ile tanıştığım 12 Haziran 1996 gününün akşamını iple çektim. Çünkü, saat 20.30'da, Taşkışla'nın bahçesinde, Kevin Locke adlı Kızılderilinin flüt dinletisi vardı... Ve ben, yıllardır beyaz adamın yap-

mış olduğu haksızlıkları anlatan Sunay Akın, ilk kez bir Kızılderiliyle karşılaşacaktım!

Kevin Locke, Güney Dakota'daki Standing Rock Rezervasyonu'nda yaşlı amcası ile birlikte yaşamış. Lakota dilindeki adı olan Tokeya Inajin'in Türkçe karşılığı "Ayağa kalkan ilk kişi"dir. Dinleti başlamadan yarım saat önce gördüm Tokeya Inajin'i... Birlikte sahneye çıkacağı kızı Kimimi La'nın saçlarını tanyordu. Gördüğüm manzara karşısında sözcükler boğazıma takılıyor, hiçbir şey konuşmıyordum.

Ulusal kıyafetleriyle sahneye çıkan Tokeya Inajin "Buradaki herkes için bir şarkı söylemek istiyorum" diyerek başladı sözlerine: "Benim geleneğimde uzun bir yola gidiğinde, karşılaşılan insanlara bir şarkı hediye edilir. Bu şarkının içeriği orada bulunan herkese bolluk, başarı ve iyi dilekler sunmaktır. Şimdi bu şarkıyı flüt çalarak sunacağım. Geleneğime göre herkes bu şarkıyı ayakta dinlemeli..." Kızılderili sanatçı sedir ağacından yapılan flütü üflemeyle başladığında dinleyicilerin hepsi de ayakta idi. Altı delikli flütten çıkan ses herkesi duygulandırmıştı. Flütteki deliklerin döndüğünün yönleri, ikisinin ise gökyüzü ve yeri temsil ettiğini anlattı Tokeya Inajin. Yedinci notanın nerede olduğunu soruyor ve yanıtıyor: "Altısının bir araya geldiği yerde, kalbimizde."

Sahnenin önündeki üçüncü sıradan, tepeden tırnağa ulusal kıyafetler giyen Kızılderilinin sol koluna takılıyo gözüm. Saatini çıkarmayı unutmuştu!.. Flütlerini koyduğu silindirik kutunun üstündeki yıldızı gösteriyor: "Bunun adı sabah yıldızı. Binlerce yıl Kızılderililer, kapılarını sabah yıldızına dönük olarak yapmışlardır. Bu yıldız şafak sökmeden önce, gecenin en karanlık zamanında ortaya çıkar. Gecenin en soğuk, en karanlık saatinden sonra yeni bir günün başlangıcını haber verir. Biz hepimiz sabah yıldızıyı. Işığı getirmek hepimizin elinde."

Dinleyicilere baktım. Tokeya Inajin'in sözlerinden etkilenmeyen yoktu. Herkes, Kızılderili ezgilerinin hüzünlü havasıyla büyülenmişti. Dinleti başlamadan önce Western filmlerinden duydukları garip sesleri çıkararak, yapmış oldukları taklitlerin gerçeğe hiçbir ilgisi olmadığını Tokeya Inajin'in söylediği ezgilerden anlamışlardı. 21 yaşındaki kızı ile kadın ve erkek eşitliğini içeren dansın ardından, "Ayağa Kalkan İlk Kişi" sarı, siyah, kırmızı ve beyaz renklerden oluşan 28 çember ile oynanılan halk dansını anlatmaya başladı. Çemberler, güneş, ay, ağaçlar, kuşlar, kelekler, gökkuşağı gibi doğanın birer parçasını simgeliyordu. Renkleri ise dört yönün, dört mevsimin ve dört ırkın temsilcisiydi. Son derece güçlü olan akrobatik dansın sonunda

Tokeya Inajin, çemberleri içiçe geçirerek oluşturduğu dünyayı eline alarak izleyicilere seslendi: "Önemli olan bir araya gelmek. Geleceğe giden bir yol olmak. Daha doğrusu Boğaz Köprüsü gibi olmak. Nefreti, ırkçılığı aşmak!.."

Gösteri sonrasında üstünü değiştirmesini sabırsızlıkla bekledim tokeya Inajin'in. Gazeteci Musa Ağacık ile kendisiyle konuşma isteğimizi kabul etmişti. Taşkışla'nın bir dersliğinde ilk sorumu yöneltiyorum: "Tarih kitaplarında Kolomb'un Amerika'yı bulduğu öğretiliyor. Kızılderililer Amerika'yı kaybettiklerine inanıyorlar mı?"... Tokeya Inajin, kızı "Kelebek" ile göz göze geldikten sonra başlıyor konuşmaya: "Kızılderililer diledikleri gibi yaşamaktan mahrumlar. Geçmişte yaşamış olan haksızlıkların üstünde durmaktansa gelecekte neler yapabiliriz? Bunun üzerinde çalışıyoruz."

Söylemiş olduğu ezgideki sabah yıldızına getirdim sözü: "Sabah yıldızı, Amerikan bayrağındaki yıldızlardan hangisidir?"... Kısa ve kaçamak bir yanıt aldım karşılığında: "O, gökyüzündedir".... Musa Ağacık'ın sorusu üzerine de, dans ederken dil, coğrafya, bugün ve gelecek gibi engelleri aştığını söyleyince dayanmadım, söze kanıştım: "Kızılderililerin güneş dansı yapmaları yakın bir zamana kadar yasaktı. Bu engelleri aşmak için direnenler ve 1969'da Alcatraz Adası'nda, Amerika Birleşik Devletleri'nden bağımsız bir Kızılderili Cumhuriyeti kuranların eylemleri hakkında neler düşünüyorsunuz?"... Bu soruya aldığım karşılık, bir Kızılderiliyle ilk kez karşılaşmış olmanın heyecanını sona erdirdi: "Vatandaşlık haklarının bir parçası"...

Neden kaçamak ve sıkılgan yanıtlar veriyordu? Kısa bir süre önce yapmış olduğu gösterinin yorgunluğundan mı?.. Yoksa, İstanbul sokaklarında gezerken, Amerikan gizli örgütü "FBI"nın adını taşıyan mağazaları gördüğünden mi?.. (Sahi, FBI mağazasının defolu mallarını MİT mi satıyor?..) Özgür bir Kızılderili ile karşı karşıya değildim. Kendisinin tanıtıldığı broşürde şöyle deniliyordu: "Sponsorluğu ABD Bahai Toplumu tarafından üstlenilmiş olan Kevin Locke..."

Sponsorundan bağımsız olan bir Kızılderilinin yanıtlayabileceği sorulardı benimkiler. Habitat vadisi Tokeya Inajin için Kızılderililerin kapatıldığı bir kamptan farksızdı. Tinerici çocuklar sürülerek, sokak köpekleri öldürülerek yapılan "Kent Zirvesi"nde elbette özgür bir Kızılderiliye yer olamazdı. Tokeya Inajin'den geriye yalnız "Özgürlük anıtındaki beyaz adamın kadını. O meşaleyi eline ne zaman bir Kızılderili kadın alacak?" soruma verdiği şu yanıt kalsın istiyorum:

"Özgürlük anıtı yeşil... Bence o bir Marslı"...

Tadımılık

LÜTFÜ OFLAZ

Düzeninin başıydı o!

"Bu süveterle mi doğdunuz bilmiyorum, ama bu süveterle öleceğinizi biliyorum!"

Bir keresinde Vehbi Koç'a böyle takılmıştım.

Çünkü tanıştığımızda üzerinde gördüğüm bu süveteri, bir daha ne zaman karşılaştık yine üzerinde görmüştüm.

Parlaklığını yitirip hafifçe solsa da rengi, vazgeçmedi bu süveterinden Vehbi Bey...

Tıpkı bildim bileli yaz tatillerini geçirdiği otelden vazgeçmediği gibi.

Alıştığı şeylerden vazgeçmemek de yatardı bunun altında, tutumluluğu da...

Yaz tatillerini geçirdiği otel de mütevazı bir oteldi, giydiği süveter de...

Ona "Mao'ya benziyorsunuz, onun da terliği ömürlükmüş" diye takılmamı sürdürdüğümde, "Desene kafa dengi bir adammış" diyerek kıs kıs gülmüştü.

Tabii ki onunla ne Mao kafa dengiydi, ne de ben... Birbirine karşı safların insanlarıydık. Ama bu, onunla karşılaştığımızda şakalaşmamıza engel değildi.

İyi bir dostum değilse de, iyi bir okurum oldu.

Nerede yazarsam yazayım, zaman zaman ondan "Fena halde benzetmişsin yine bizi!" türü fakslar, telefonlar alırdım.

En son Leman'daki bir yazım üzerine fakslı gelmişti.

Bu yüzden ona "Herhalde anneniz küçükken size benim yazılarımı gösterip, 'Okusun da büyüsün' diye ninni söylemiş!" diyerek takılmıştım bir gün...

Karşılıklı takılmayı da içeren bu samimiyete rağmen, birbirimizi sevmezdik, Bunu o da bilirdi, ben de bilirdim.

Bir karşılaşmamızda askeri dönemlerde generallerin, normal dönemlerde patronların pabucunu yalayan gazeteci-yazarlar üzerine konuşmuş-tuk. Bir ara anlamlı bir gülümsemeyle, "Efendi köpek ilişkisinde efendi köpeğine sevgi duyar, ama saygı duymaz" demişti.

Sonra da dobra dobra ilave etmişti:

- Senin gibilere sevgi duymasam da, saygı duyuyorum...

Gerçekten de benim gibi düzen muhaliflerine hiçbir zaman sevgi duymadı.

Çünkü düzen demek o demekti!

Kalemimizle düzenin bağrını döverken, aslında onun ve onun gibilerin bağrını dövüyorduk.

Gerçi askeri darbelerden sonra Vehbi Bey ve şurekâsı bizi adamakıllı dövdürmüştü ya, o da başka...

Askeri dönemler de dahil, her dönemde ülkeyi yöneten aslında O'ydu.

Ama sanki bu anlaşılmasın diye her yerde, her zaman geri planda kalmayı tercih ederdi.

Büyük basın gruplarında yazarlık, başyazarlık yaptığım dönemlerdeki protokol davetlerinde onu dikkatle izlerdim. Hemen gider protokol sırasının en arkaındaki bir yere otururdu.

En önde oturması gerekirken en arkada oturması, mütevazılığı da aşan bir kendini saklama taktiği gibi gelirdi bana.

Varsın perdenin önünde ülkeyi yönetenler olarak devletin başı, hükümetin başı görünsün; o daima perdenin arkasında kalıp yönetmeliydi ülkeyi...

Devletin, hükümetin başı olmak onun yanında önemli değildi; asıl önemlisi düzenin başı olmak.

Düzenin başı da O'ydu!

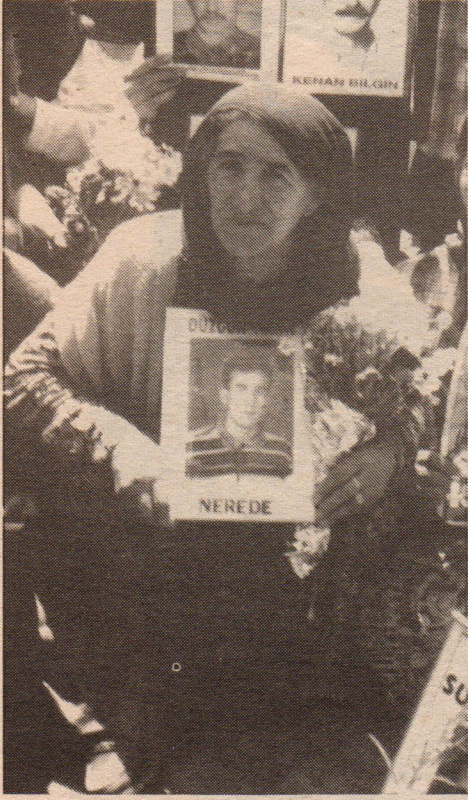
Şehir Aşkiyası

SEZAI SARIOĞLU

Cumartesi Anneleri; üç caz, bir blues

*Binlerce pazartesi geçti ömrümdel hangisiydi o çıkaramıyorum! bir kiraz yediğimi hatırlıyorum kurtluydul demek oldukça eski (...)
sonu olsun diyorum! neyin sonu ama hiç değilse bu taş basamakların*

Turgut Uyar

Pera'ya aşık olmaya giden "cumartesi anneleri"ne göre o gün cumartesiymiş... Şehir aşkıyaları kırmızı cumartesileri pek de sevmemiş... Rol icabı aşık değilmiş.

Göz önünde insanların kaybolduğu bir ülkede yaşarlarmış. Kuşların oturduğu yerde aşka hazır, devlete nazır oturlarlarmış. Onlar oturunca kuşlar telgrafın tellerine konar, düşbakışı gözcülük ederlermiş.

Sistanbul'a aşkıya olmaya gidenlere göre o gün cumartesiymiş...

Devlet yazadamlarıyla Pera'da pare pare aşkıya avlarmış. Yanlış çoğunluklar naz-ni yaz içinde Aşıyan'da dut yemiş bülbül taklidi yapıyormuş.

Hayat bir seyir oyunuymuş... Kamuuyu, hayal içindeymiş; İsmail Dümbüllü'den tu-luat seyretmek hobiymiş.

Haritanın mecbur kenarında her cumartesi yüreğimiz azınlığa düşermiş.

Cumartesinin ortasında, aşkın ve aşkıyanın üstünü-düşünü arayanlar varmış.

Aşkta havalar yıldızlı pekiyiymiş.

Reisicumhur yirmibeş yıldır sinemaya gitmiyormuş. Cumartesi aşkıyaları sinemayanıma günlerindeymiş.

İhtimal, klasik bir cumartesiymiş, cumartesi sempatzanı bir kadın "aşksadığımı hatırlıyorum, demek oldukça yeni" diyerek karakolda ifade vermiyormuş. Eskiye me bir çocuk bilmediği duaları okuyormuş.

O gün cumartesiymiş; aşkıyaları kaçınıcı kez devlete çıkarmışlar. Tarih ve talih, aşkıyaların başına devlet örmeye çalışıyorlarmış. Sokaklarda devletle aşkıyalar mevsim kapmaca oynuyormuş.

İki dirhem bir devlet kaşeyazarları küredeküşa yem olacağımızı vazediymiş...

Pera'ya aşık olmaya gidenlere göre, o gün cumartesiymiş...

Eylemin, mahur makamındaki mahmur kızı, memurin muhakematı kanununa göre kafasına gürz vuran memureye inat, sevgili-sine "ahşk" diye replik veriyormuş. Dövgü tanıklarına göre az kalsın "cehennet"e leyli meccani gidecekmiş.

Aşkadaşları başucunda üç caz, bir blues okumuş...

Polisler coplantı halindeymiş.

Her cumartesi, kuşların oturduğu yerde, devlet ile şehir aşkıyaları karşı karşıyaymış...

Aşkadaşlıktan ihmale kalanlar varmış. Köylü kurnazlığı modaymış; mujikhallerden, müzikhallere kadar hal ve gidışler varmış.

Pir rivayete göre; devletten aşk, aşktan devlet yapılmazmış... Günlerden cumartesiymiş, resmi teoriye göre aşık olmak serbestmiş...

Kendi yüreğine devlet olmayanlar, her cumartesi aşk halinde hatıra biriktirmiş.

Kadınlar her cumartesi akıntıya yürek çekermiş...

Vakanüvislere göre de o gün kırmızı cumartesiymiş. Halk uyur devlet uyumazmış. Althusser'e göre halk uzun sürermiş. Brecht devletin kulağına; "bari yöneticiler halkı lağvedip yeni bir halk seçşeler" diyesiymiş. Yannis Ritsos'un "Yaşlı Kadınlar ve Deniz" şiirini hatırlayanlar varmış. Dünyanın bütün aşkıyaları Can Yücel'e uyup, "aleyhistanda yeni bir lehçe" olmalıymış.

Devletin "uykuya dalması" gelecek zaman meseliymiş. Aşkıya uyumaz, devlet uyumazmış. Perspektife göre; devlet uzun, aşk kısaymış. Terspektife göre; aşk uzun, devlet kısaymış.

İhtimalen o gün cumartesiymiş. Aşkıyaların rumuzu "kuşların oturduğu yer ve yarekimli karanfil"miş.

Sayıları azmış ama, kişi başına düşen düş miktarı fazlaymış... Bereketi kaçmasın diye sayım vermiyorlarmış...

Bir Kızıldehşerli atasözüne göre, "türkülerin okuması yazması yokmuş". Bir kayıp yakını, "devletin okuma-yazması var, ama cahil gibi davranıyor" diye cazbas yapıyormuş...

"Kuşlar her yıl Peru'ya ölmeye giderler"ken, "şehir aşkıyaları da her cumartesi Pera'ya olmaya giderler"miş...

Telgrafın ve telefonun tellerine konan kuşlar tanıklmış...

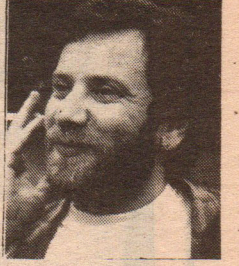
Aşka devlet, devlete aşk olunmazmış...

Not: Yazarımız Haydar Ergülen'in Açık Mektup köşesi elimize ulaşmadığından yayınlamıyoruz.

Cezmi Ersöz

ZEHİRLİ ÇİÇEK

*Sevgi, ölümün dudaklarından öptüğü zaman
yüreğimdeki zehirli çiçeği
usulca bırakırım dünyanın dışına...*

*Sevgi, ölümün dudaklarından öptüğü zaman
son kez ayaklanır düş evlerimdeki bastırılmış yangınlarım
mahçup ve sinsi bir konuk gibi yaşlandığım düş evlerim...*

*Sevgi, ölümün dudaklarından öptüğü zaman
cesedim sahile vurur
insanların kıskanarak topladığı cesedim...*

*Sevgi, ölümün dudaklarından öptüğü zaman
onca anı sanki hiç yaşanmamış gibi olur...*

HACER YILDIRIM

Castro yüzünden nasıl kazıklandık?

Habitat'ın son konuğu Fidel Castro'nun Swiss Otel'e gideceğini öğrenir öğrenmez yaklaşık 150 gazeteciyle birlikte Swiss Otel'e doğru koşmaya başladık. Castro'yu göreceğim için heyecanlıydım. Son komünist liderdi ne de olsa. Üstelik komünizmi, sosyalizmi yerden yere vuran medya mensuplarıyla birlikte koşuyorduk Castro için. Onu beklerken Che geçiyordu, Marquez'in romanları geçiyordu aklımdan.

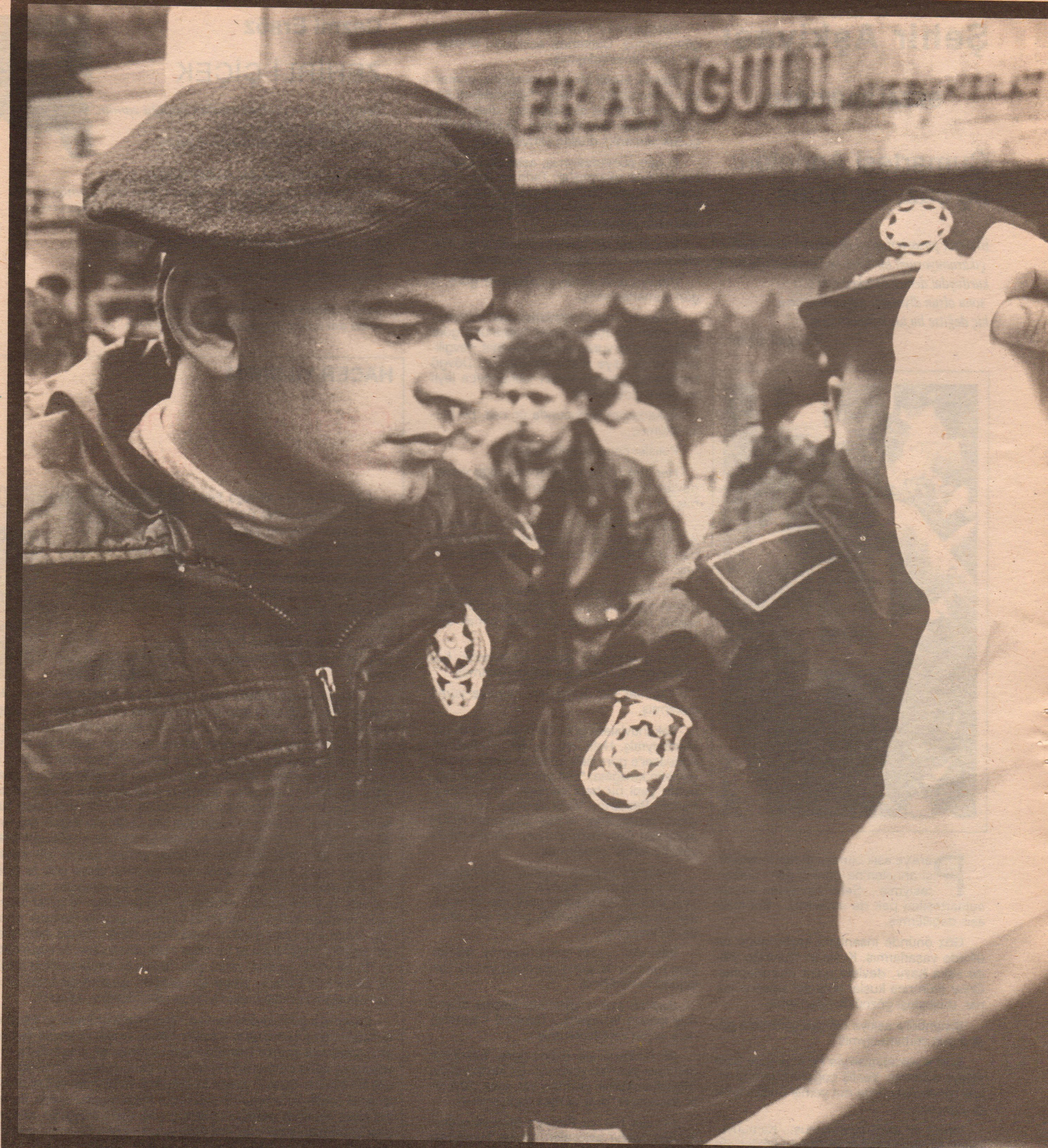

Ve Castro onlarca arabanın korna sesleriyle Swiss Otel'in önüne geldi. Arabasından indi, gazetecilere pas vermeden odasına çıktı. Odasında ne yaptığını düşündüm, eminim otelin en güzel ve en pahalı odasını ona vermişlerdi. Denizi seyrediyor olmalıydı, ya da uzanmış dinleniyordu. Swiss Otel'e daha önce yalnızca basın toplantısı için gelmişim, otelin odasının, barının nasıl olduğunu bilmiyordum. Giremediğimiz yerlerden birisiydi burası da. Otelin lobisinde gazetecilerle birlikte Castro'nun çıkışını beklemeye başladık. Castro bir yere gidecekken hep birkaç dakika öncesinden haber verirmiş. Belki de sabaha kadar burada bekleyecektik. Yorulmuş ve susamışım ama Castro için değerd. Çok susediği için oradaki bir otel görevlisine su içmek istediğimi ve nereden alabileceğimi sordum. Bana otelin lobisindeki kafeteryayı gösterdi. Kafe'nin tam ortasında birkaç kişi keman çalıyordu. Kafede görevli garsonun yanına gidip bir bardak su içmek istediğimi söyledim. Garson bana "açık su vermiyoruz, buyrun oturun" dedi. Yanımdaki gazeteci arkadaşla bir koltuğa oturduk. İki bardak buzlu su geldi. Suyumuzu içerken bir yandan da Castro'nun çıkacağı kapıdaydı, gözlerimiz. Aradan beş dakika geçtikten sonra hesabı istedik. Hesaba bakıp hemen geri kapattım. İçtiğim buzlu su başımdan aşağı akmıştı sanki. İki küçük bardak su 780 bin liraydı. Garsonun yanına gidip "Sadece bir bardak su içmek istediğimi, buraya Fidel Castro'yu izlemek için geldiğimi, gazetecilikten başka bir suçum olmadığını ve hesabın neden bu kadar pahalı olduğunu sordum."

Garson beni gülümseyerek yanıtladı, "Ama müzikli bir kafede su içtiniz" dedi. Başımı çevirip keman çalan adamlara baktım, su içerken kemani duymadığımı, kulaklarımı yalnızca Castro'nun sesini duymak için programladığımı ve yalnızca üç dakika oturduğumu söyledim. Ben garsonla tartışırken bir adam sürekli bizi izliyordu. Garsonla epeyce bir tartıştıktan sonra fiyatın yarısını ellerimiz titreyerek ödedik. Vücudumuzdan soğuk terler akarken oradan ayrıldık. Bizi izleyen adam yanımdaki arkadaşımı yanına çağırdı. Otelin bodyguardı olduğunu, zorla su parasını almaya çalıştığını düşündüğüm adamın Castro'yu karşılamak için gelen Harp-İş Sendikası üyesi bir işçi olduğunu öğrendim. Onlar da kola içmeyi düşünüyorlarmış, bizi izledikten sonra kolanın fiyatını sormuşlar, 550 bin lira olduğunu öğrenip içmekten vazgeçmişler.

Swiss Otel'in dışında güneş tepemizde iki saat daha Castro'yu bekledik ama hiç susamadık. Castro odasından çıktı, onu izlemek için taksi paramız olmadığı için otobüs beklemeye başladık. Tabi bütün bu olup bitenden Castro'nun haberi yoktu...

HASRETİMDEN CUMA

Akşamsefası

ÖKÜZ

ARTESİLER ESKİTTİM!

Akşamsefası

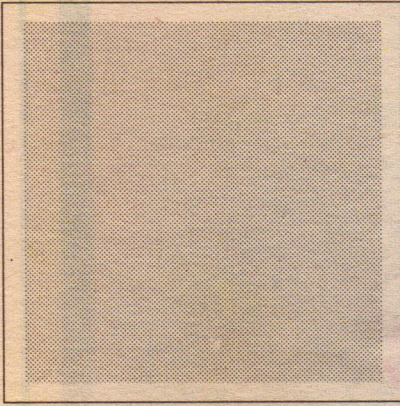
MUHSİN KIZILKAYA

CİNS İSİMLER

Gerçek adı bende saklı;
Kod adını hiç öğrenemedim

*Kürtçe alt yazılı kızgınlığım, ağlamaklım
Unutmadım seni.
Aklımın vatandaşı
Waripal*

Yılmaz Erdoğan

Görüşmeyeli tam on üç yıl oldu. On üç yıl geçti aradan. Kurak rüzgarların estiği kavurucu bir yaz günüydü ayrıldığımızda; bir arkadaşımın on bin lira borç aldım, elimde kırık bir bavulla geldim İstanbul'a; o orada, Hakkari'de kaldı. Vedalaşırken, alnının ortasına gelip oturan o korkutucu öfkeye dikkat etmedim pek; çok sonraları yüzünü düşünürken, o günkü ifadenin pek tekin olmadığına farkına vardım.

"Hoşça kal sevgili arkadaşım, yakında görüşürüz."

Aradan tam on üç yıl geçti; bir daha görüşemedik.

İlkokulda aynı sınıftaydık. İkimizde köyden gelmiştik. Uzak bir ilden bir hayırsever çocuk kitaplarını bağışlamıştı okulumuza. Dolap, Deniz Yayınları'nın çıkardığı çocuk kitaplarıyla doluydu. Korsan hikayeleri, serüven kitapları... Onları yutar gibi okuyorduk. Her gece bir kitap... Ben o sıralar Yaşar Kemal'le, Fakir Baykurt'la tanışmıştım. İnce Memed girmişti kanıma; "yılanlardan öc almak" istiyordum.

Okuduklarımızı tavsiye etmiyordum ona. O kendine farklı bir dünya kurmuştu. Eşyanın hareketini arıyordu. Pil biriktiriyor, tellerle birbirine bağlayıp hareket eden cisimler icad ediyordu. Fen derslerinde öğrendiklerini hayata geçiriyordu. Ben "toplumculuk" oynuyor, o "bilim adamı" olmak istiyordu.

Aynı mahallede oturuyorduk. Kalabalık kardeşleri, yaşlı anne ve babası ile birlikte geldikleri köyden, mahallemizde evleri heyelandan yıkılan insanlar için yaptırılan ve yarım kalan "sosyal konutlara" yerleş-

mişlerdi. Elektrik yoktu henüz mahallemizde, solgun lambanın aydınlattığı köşeye çekiliyor, sıvası yapılmamış duvara veriyor sırtını, ders çalışıyor, kitap okuyor, yeni oyuncağlar üzerinde çalışıyordu. Suyun yüz dereceden sonra aldığı hal üzerine düşünüyordu.

Babam o sırada öldü. Gelenektir bizde, ölü yemeği bir yıl boyunca yiyecek yemeği olmayanlara verilir. O günden sonra bizim evde pişen yemekten babamın payına düşeni, her akşam onlara götürmeye başladım. Gizliden gizliye bana kızdığını biliyordum. Ölü yemeğiyle beslenmeyi başta onur kırıcı buluyordu. İkna ettim onu; bu ikimizin yemeği dedim. Birlikte yedik çoğu zaman götürdüğüm yemeği. Sonra aradan çekildim; kardeşleriyle yemeye başladı.

"Zipe Bayramı"nda, en renkli rüzgargülünü o icad etti. Zamp bulamadığı için, hamurla birbirine yapıştırdığı kağıtlardan yaptığı rüzgargülüne gökkuşağının bütün renklerini taşımayı başardı.

İlk "Bahar Bayramı"nı onunla kutladık. 1 Mayıs günü "Ava Sipi"ye (Beyaz Su) gittik. Öğretmenimiz bugünün bahar bayramını olduğunu söylemişti bize. Salçalı pilav yaptık, haşlanmış yumurta yedik, uzun paçalı donlarımızla suya girdik, sonra gölgeye çekilip kitap okuduk, birbirimize hayallerimizi anlattık. Doyasıya bahar bayramını kutladık. Akşam eve dönünce radyodan aldık haberi, İstanbul Taksim'de 30'dan fazla insan öldürülmüştü. "Bahar Bayramı"nda bu insanlar niçin öldürüldü acaba? Bir anlam veremedik.

İlk uçurtmayı o getirdi şehrimize. Bir kitaptan bakarak yapmıştı kocaman uçurtmayı; okulun yanındaki tepeye çıktık, saldık gökyüzüne; sonra uçurtma salgını başladı çocuklar arasında.

Uçurtma uçurttuğumuz tepede yapardık resim derslerini. Muhteşem bir manzara vardı karşımızda. Bütün görkemiyle Simbi dağı, eteklerinde akan Zap suyu, beri tarafta kavak ormanı ve ağaçların arasında tek tük görülen tek katlı toprak damlı evler... Doğaya insan eli değmemiş henüz. O manzara bakarak yapardık resimleri. Herkes gördük-

lerini, o ise hayalindekileri çizirdi. Mesela o manzara bakarak kocaman bir gemi resmini veya yeşillikler içinde bir radyoyu...veya gökyüzünde arkasında bir duman şeridi bırakarak uçan bir uçağı, uçağın kanatları kuş kanadı gibi. Günün birinde öğretmen kızdı ona, görmediklerini çizmemeliydi. Gemiye, uçağı, hayalindeki nesneleri kitaplardan taniyordu, okuduğu kitaplardan.

Beşinci sınıfta artık ben mücadelenin içindeki yerimi almış bir devrimci, o ise kıyıda beni takip eden hep aynı bilim adamı adayı... Derneğe gidip geliyor, önüne çıkana propaganda yapıyor, nedense onu "kendi saflarımıza" çekmeyi düşünmüyordum.

Ortaokulda da aynı sınıfa düştük. Gırgır dergisiyle tanışmamız o sıralara rastlar. Belki de Gırgır'ı ilk o soktu okulumuza. Hiçbir zaman, "Gırgır'dan başka okuman gereken daha ciddi dergiler var, onları oku" diyemedim; herşeyi kendi bildiği gibi yapsın istiyordum.

Liseyi de birliktelikte okuduk. Son sınıfta üniversite hayalimiz iyice sü yüzüne çıktı. Birlikte İstanbul'a gidecektik. Orada kitaplarından tanıdığımız yazarlarla tanışacak, o teknik, bense siyaset bilimi okuyacaktım. Çok çalışmaktan, okumaktan gözlerimiz bozulacak, tel çerçeveli gözlükler takacak, uzatacağım saçlarımız kıvrık olacak, her birimizin güzel bir sevgilisi olacaktı.

"Söz mü?"

"Söz!"

Sözünde durmadı. Üniversite sınavına Van'da girecektik. Ben bir gün önce gittim. Ertesi gün gelenler arasında o yoktu. Meğer Van'a gelecek otobüs parasını denkleştirememiş. Kimseden de borç para istemeyi gururuna yedirememiş.

Üzülme dedi bana. Gelecek yıl girerim dedi. O yıl ben üniversiteyi kazandım ve düşlerimizin kentine geldim. Onun giremediği üniversite, haram bir lokma gibi dizildi boğazıma. O orada, o kutu gibi kentte kaldı. Mektuplaşıyorduk. Daha çok benim ona büyük kenti anlatmamı istiyordu. Orada değişen birşey yoktu. İşsizdi, hava sıcaktı, diz boyu bir sıkıntı hüküm sürüyordu. Hala Gırgır okuyordu. Yeni açılan bir biraşanede çalışıyordu. Mektuplarında bana Berçelan yaylasının serin havasını, soğuk sularını, Golan tepelerinde yetişen nergis, alal, beybun çiçeklerinin kokularını gönderiyordu. Bir de sık sık dağlardan sözediyordu... Korunaklı, koynuna aldığı adamı beslemeyi bilen dağlardan...Düşler kuruyordu mektuplarında, uzak diyarlara dair... Alıp başını uzaklara gitmekten söz ediyordu. Artık dayanamayacaktı.

Son mektubu kısaydı: "Sen bu mektubu aldığında ben çok uzaklarda olacağım. Kendine iyi bak; belki birgün görüşürüz."

Çok sonra öğrendim. Bir gece yarısı ayrılmış; terketmiş çocukluğumuzun geçtiği şehri; anılarımızı da sırtlayıp götürerek... Aylar sonra onu, silahlı birtakım adamlarla, dağlarda gezerken görmüşler.

İlk giden oydu!

ALİHAN IRMAKKESEN

"Bir rüzgâr
boncukları dağıttı"

Bir rüzgâr ki, ancak biz ölünce dinecek esin-tisi. Bir yanıyla bizi yaşama bağlayan, öte yanıyla durmadan kolumuzu-kanadımızı kıran o rüzgâr. Yaşamak, inatlaşmak değil midir zaten? Kendimizle, başkalarıyla, sevdiklerimizle, düşman bellediklerimizle, alçaklarla, ve hepimizi aynı kefeye koyan o rüzgârla inatlaşmak...

Topladıkça dağılan bir yanı var hayatın. Karşısında çaresizlik içinde olduğumuz, sürekli tuhaf bir beceriksizlikle karşı durmaya çalıştığımız bir yan. Ne sigarayı bırakabiliyoruz, ne düzenli kahvaltı edebiliyoruz, ne de doğru dürüst aşık olabiliyoruz. Beceriksizlik diyorum ama biliyorum ki, rüzgâr hiçbir ayırım yapmıyor becerikli olmayan ile olan arasında. Esiyor ve dağıtıyor boncukları. Varsın dağıtsın, alışkınız, biz toplarız yine. Hep yeni kararlar arifesindeyizdir, bildiğimiz bir şeydir toparlanmaya kalkışmak. Kendi adıma tavrım ve tarzım hiç değişmedi: İlkokul birden beri, her sömestiri, yeni bir dönem sandım. Düzenli defter ve not tutma hayalleriyle uyandım nice bayram sabahları. Arife günü yaptığım hesaplar bayrama hiç uymadı. Bense ciddi bir saflıkla hep arifeyi yaşadım ömrümce. Kitapsız olmam bir yana, derli-toplu bir defterim de olmadı hiç. Olanlar ise kargacık-burgacık ve alınma nedenleri unutulmuş bir takım kararlarla dolu. Dağılan boncuklar antolojisi yapmak değil niyetim ama, çevremdeki her şey ve her kişiye daha sık farkederek oldum: İşte, aşkta, evlilikte, yazında, 'düzene itiraz'da, kültür ve sanatta, 'bir mayıs'ta, 'ödülleri ve törenler'de hep o rüzgâr, o dağılmışlık ve kırık döküklük var. Yoksa, insan insanın rüzgârı mıdır, kurdu olmaktan öte? Söylemek bile fazla; benim rüzgârım bana fazla!

Bütün bu yakıcı rüzgârlar altında, sevgili **Metin Eloğlu'nun** şiiri **Boncuk Boncuk**, çağrıştırdığı tüm kırıklıklara rağmen, teskin edici bir gölge serinliğidir aslında:

Bir rüzgâr boncukları dağıttı

Toplayıp geceye dizdik

Güzelce uyudular erkenden

Şimdi sanki sabah ya

Masmavi bakınıyorlar uyku sersemi

Bitişik hamakta yine o rüzgâr

Politik, poetik, spekülâtif, vesaire olan bir yana, çok günlük, çok kişisel ve hayli bildik değil midir, rüzgârla dağılan boncuklar duygusu? Çünkü hayat öyledir. Hayat, yeniden başlamaktır. Boncukları yeniden geceye dizmek, bitişik hamakta yine o rüzgârla yüzyüze gelip, boncukların dağılıp seyretecektir hayat. Sürdürmek diye bir şeyin işte olamayacağını sadece başlangıçlarla yetinmek zorunda olduğumuzu bilmenin olgunluğu belki de. Arife günlerinin iyiliği, o kadar. Geç kalınmış düşleri görmek üzere erkenden yatılan, güzelce uyunan arife iyiliği. Bir çift yeni pabuç, yakası kolalı beyaz gömlek, etekleri dantelalı elbise, ve hiç sabah olmayacakmış duygusu. Boncuk boncuk düşler içinde, dönme dolaplar ve atlı karıncalarla donanmış bir dünyaya uyanmayı umduğumuz sabah, çok çabuk oluverir oysa. Erkenden, uyku sersemi ve masmavi. Mavi, evet. Ve pusuya yatmış bekleyen o rüzgâr, nasıl bilebilirdik? Artık biliyoruz! Biliyor olmanın beyhude tesellisin-deyiz şimdi. Bildiğimiz bir şey daha var çünkü, o da, bilmenin aslında hiçbir işe yaramadığı. Ne düşlerden vazgeçebildik, ne boncukları geceye dizmekten; düşeceğimizi bile bile düşüyoruz o rüzgârın pususuna, hep, yeniden.

Ne uyur, ne uyanık; iki ara bir derede, uyku sersemi düşlerimiz, daha çok rüzgâr eskitiriz biz!

tuncer erdem

DÜŞKOVALAYAN

ATILLA ATALAY

Cim Cort... Cim Cort...

Şimdi, yıllar sonrasının bir seher vaktinde, ben, içtiğim biranın etkisiyle tuvaletin kapısını zor bulmuşken, anneannem karanlıkların içinden bana yine aynı bulmacayı sormuştu.

Evin demir kapısını ayağımla itip kilidine oturttum, merdivenleri üçer beşer çıkıp, oda kapılarını atlardım, son olarak tuvalet kapısını bi tekmede açıp tuvalete iki üç adım kala rahatlamaya koyuldum. Tam işimi bitirmiştim ki, taa yemyeşil üzüm bağlarının, dut ve kiraz ağaçlarının oralarından, uzaklardan, efsunlu bir rüzgar esti... Aniden, kendimi ufak bir çocuk gibi hissettim. O zamanlardan kopup gelen yorgun bir kadın sesi sabahın o saatinde kulaklarıma doldu. Çok saçma bir şey söylüyordu, düşünce: "Hey hindili hindili beyoğlunu atdan indirii". Tuvalette yanan ışıktan yarı yarıya aydınlanmış odamın içinde "Aysecik'i gördüm.

Anneannem... Uykulu gözler, at kuyruğu ak saçlar, öylece durmuş tombik tombik bana bakıyor. "Ayşem, nerden çıktın bakiim sen" deyip sarıldım. Kollarımın arasında ufakıktı... Ağzımdaki bira kokusundan yüzünü ekşitip geri çekildi, kolumdan tutup beni ışığa doğru iteleyerek baştan aşağı şöyle bi süzdü... "Dayingilin İstanbul'da işi varmış, pindik otobüse gelivedük..." Kucaklayıp havaya kaldırdım. "Özlemişim kız seni" dedim. "Karanlıkta aklımı aldın ama... Ne o ööle hindili mindili bişey söyledin?" Muzip muzip güldü. "Bi dene mesel deyivedim sana. Bulmaca sordum. Cevaabını bilebilecen mi bakalım. Eskiden hepsini su gibi bilirdün" dedi. Bilirdim gerçekten... O zaman, hayata dair her şeyleri biliyordum sanki.

Şubat tatilinde anne ve babamı görmek üzere Karabük'ten İstanbul'a geliyorduk. Otobüs tünellere girip çıkıyor, dağları dereleri yutuyor, anneannem bana çakıya saplanmış dilim dilim elmalar veriyor, ama ben dünyaları görmüyorum. Şiddetli çişim var çünkü... Kime desem, nasıl söölesem. Bir yerde beşbuçuk yaşında koca delikanlıyız, ööle yekten "Çişim geldi" deyip otobüsü durdurmak... Yakışmaz yani. Ve fakat çatlıycam. Neden sonra Ayşem durumu anlayıp otobüsü durdurdu. Ben, bi yandan otobüsteki-

leri kesip bi yandan pipimi rüzgara vermiş, tarlalara işerken, "Aysecik" dedim. "Çok utandım, bi daha o otobüse binemem. Söyle gitsin onlar, biz başkasına bineriz." Daha sonra bizzat kaptanın, muavinin ve birkaç yolcunun ısrarıyla yeniden otobüsteki yerimi aldım. İşte tam o sırada, ben utançtan kıpkırmızı, koltuğa oturmuş, gözlerimi sıkı sıkıya yummuşken, anneannem bana bu bulmacayı sormuştu: "Hey hindili hindili, beyoğlunu attan indirii." Çok bekletmeden cevabını söyledi: Çiş... Bulmacadaki gibiydi yani, herkes sıkı sıkıya yummuşken, anneannem bana bu bulmacayı sormuştu: "Hey hindili hindili, beyoğlunu attan indirii." Çok bekletmeden cevabını söyledi: Çiş... Bulmacadaki gibiydi yani, herkes sıkı sıkıya yummuşken, anneannem bana bu bulmacayı sormuştu: "Hey hindili hindili, beyoğlunu attan indirii." Çok bekletmeden cevabını söyledi: Çiş...

Şimdi, yıllar sonrasının bir seher vaktinde, ben, içtiğim biranın etkisiyle tuvaletin kapısını zor bulmuşken, anneannem karanlıkların içinden bana yine aynı bulmacayı sormuştu. Düş müydü peki? "O gada içeesen ürya görüyon zannedeesin tabi." diye sitem etti. "İnsan, bey oğlu bile olsa, arada bir dertleniyo işte be anneannem" dedim. "Deyivee bakalım, neymiş derdin, garılaa gızlaa mı efkara goyuyo benim torunumu?"

Aslında anlatsam beni sabaha kadar dinleyip söylediklerimi "sırlar hanesine yazar" kimseciklere lafını etmezdi. Ama terapistlerin en kralını yakalamıştım zaten. Bi tarafı "uf olmuş" çocuğun şımarıklığıyla, "Boşver anane yaa. Hadi öbür bulmacalarından sor, bakalım hatırlayabilecek miyim?" dedim. Anladı herhalde... Dedemin, Emiroğlu'nun deyimiyle "Evin iyisi köşe, ağacın iyisi meşe, kadının iyisi Ayşe", seher vakti torununu avutmaya karar verdi...

- Aldır abası, yeşildir küpesi, bunu bilmeyen eşek sıpası.

- Patlıcann...

- Şu depede toy oturuu, biri galkaa, biri oturuu.

- Terazii...

- Tülüş ağzını açdı, gıllı içeri kaçtı...

- Çoraap...

- Aferin iyi bilyan. Şunu bil bakalım: ak sarayın ortasında sarı sultan oturuu...

- Yumurta!

- Peki... Karağlık yerde cim cort?

- Bu ne be? Attın şimdi. Nası yani karanlık yerde cim cort?

- Ne atacağımsın. Tee en eski bulmaca bu. Anamgil bana soraadı. Cevabı, damla. Misal, mağarada su damlaya. Mağaranın içi karağlık, su da cim cort, cim cort diye damlaya. Uzama işde bilemedin. Şunu sööle peki: Bizçim evde gadı vaa, eğri büğrü budu vaa, şimdi gelü görürsün, gülmekden ölüsün.

- Kurbağa!

- Peki. Bi garış boyu, girip çıkmak huyu, işi bitdükten so- ora, ocağa godutturu suyu.

- Hihihi... Kaşık... Kaşıktı di- mi. Yemeğe girip çıkıyo, sonra bulaşık yıkamak için su ısıtıyo- sun. Ööleydi, di mi?

- Ööleydi. Bi dam dolusu oğ- lum vaa, hep gotü çüklü, hep gotü çüklü.

- Ahaha... Bu ne yaa? Var mıydı bööle bi şey.

- Vaadı tabi. Üzüm demek. Üzüm denelerinin dibinde çöpü vaa ya. Bi gızım vaa gelen öpee, giden öpee...

- Bardak, bu kolay...

- Otudum önüne, uydudum delüğüne.

- Anahtar...

Bu saatlerce böyle sürdü. Ni- ne torun, gün doğuncaya kadar gülüştük. Aysecik, uykuya inat, yüzyılların geyiğini bıkip usan- madan çevirdi. Bulmacalarının kiminde, yüzüne, onları ilk duy- duğu günün utangaçlığı, tazeliği gelip gitti; kiminde gözlerinden yaşlılığın kederini ve yorgunlu- ğunu okudum. Arada O da be- nim gözlerimi okuyor olmalıydı. Sonunda "Geçti gaari efkarın" dedi... "Olu olmaz her şeye da- kılmaz ööle gafaya. Vakti gelüü, her bi şeye çare bulunuu. Olma- dı unuttu gideesin. Cim cort de- ye damlayıp geçee günlee. Ne- ticede ben gibi gocayıp, dünya- nın gapisına dikeesin gözünü." Ardından başını yastığa koyup, son bulmacasını sordu: "Bizim pençereye bi guş geldi, hak de- di, huk dedi, şu dünyada dört şey yok dedi..."

En iyi bu bulmacanın cevabı- nı biliyordum. Bu, Ayşeciğin fi- nal bulmacasıydı. Her seferinde en sona saklardı. Gerçekten de kuşun dediği dört şey yoktu... "Dünyanın direği, denizin kapa- ğı, yumurtanın kulbu ve ölümün çaresi..." Baktım, uyumuştü. Cevabı kendime verip, geç en zamanın sesini dinledim... Cim cort... Cim Cort... Cim... Cort...

Geçkin Bir Kadın

Böyle insanlar olmamalıydı yeryüzünde. Hayat kimsenin vücuduna sivri dişlerini geçirmemeliydi. Kimse üç-dört lokma ekmek için bunca kahrolmamalıydı. Dinginlik, özgürlük, mutlu ve anlamlı bir insan sesi! İnsana yakışan buydu; bunlar olmalıydı.

Onu ilk kez, zamanla tüm sokaklarını ezberlediğim, tenhaliğinden hiç şikayet etmeyen, kendince müşfik o ufak-cık kentin, haftanın belirli günlerinde kurulan pazar yerinde gördüm. Geçkin yaşını altıtmeye uğraşarcasına, boyanmış olduğu hemen anlaşılan siyah saçlarını arkadan iri bir metal tokayla tutturmuş, hafif de bir ruj sürmüştü incecik dudaklarına. Bir taraftan satıcı köylü kadına istediklerini bildirirken, diğer taraftan tasmasının kayışından tuttuğu düşük iri kulaklı, sıska köpeğini zaptetmeye uğraşıyordu. Yan yana, derme çatma kurulmuş ve içiçe geçmiş metruk dükkanlara, köyünde ekip biçtiğini sırtlayıp gelmiş kavrulmuş ve yorgun yüzlü satıcılara, kimi telaşlı, kimi avare dolaşan müşterilere ve ortahalli bir kargaşanın yaşandığı bu salkım saçak pazar yerine ne de aykırı duruyordu!

Birazdan alışverişini bitirdi. Tek başına taşıyamayacak kadar fazla malzeme almıştı. Pazarıcı kadının yanındaki çocuğun epey ilerdeki taksi durağına koşup, orada bulunanlarla konuşmasından az sonra bir araba geldi. Geçkin kadın şoföre mırıl mırıl bir şeyler söyledikten sonra köpeğiyle birlikte geçip arka koltuğa oturdu. Ufak çocukla şoför poşetleri birerikişer bagaja taşımaya başladılar. İkisi de oldukça gayretli çalışıyorlardı. Yerleştirme işi bittikten sonra şoför hızlı adımlarla öne doğru yürürken, ufak çocuk omuzlarını daha da düşürerek arabanın arkasına doğru yöneldi. Birazdan cam açıldı ve geçkin kadın yavaşça elini uzatarak birkaç kağıt para sıkıştırdı çocuğun avucuna. Çocuk, gözlerinde engellenemez bir ısıltıyla pazarıcı kadının yanına doğru gelirken, taksi, insan kalabalığını da hesaba katarak temkinli bir şekilde hareket etmeye başladı.

Öylece bakakaldım arkalarından. Kimdi bu esrarengiz kadın? Ne işi vardı bu sesi soluğu ince şehirde? Hangi savrulmadan ardakalmıştı? Küçük bir kıymık gibi saplanıp kaldı aklımın bir köşesine.

Aradan neredeyse bir ay geçmişti. Bu kez kentin dışındaki göl kıyısının hemen yanındaki çay bahçesinde rastladım ona. Bahar -güleç yüzlü mevsim- bitmiş, yaz başlamıştı. Güneş keyfinin doruğundaydı ve bu sıcakla başa çıkamayan insanların büyük bir kısmı iki saat uzaklıktaki büyük tatil şehrine gittiğinden her yer daha da ıssızlaşmıştı. Böyle zamanlarda yanıma dergi ve kitaplarımı alarak dolmuşa atladığım gibi göl kıyısına gitmeyi adet edinmiştim nicedir. Üçüncü gidişimdi herhalde; o zaman gördüm onu. Çay bahçesinin yanından kıvrılarak uzaktaki kayalıklara kadar giden tozlu yolda, siyah gözlükleri, uzun eteği ve yanında sarsak bir şekilde orayı burayı koklayan köpeğiyle sakin bir biçimde yürüyordu. Kendisi şık giyinmekle kalmamış, köpeği de süslemişti. Hiç yakıştıramadığım orlondan örülme, önde boynundan ön ayaklarının yarısına dek inen, arkada kuyruğuna kadar uzanan sarı bir giysi vardı köpeğin üzerinde.

Birazdan sağlı sollu ağaçların başladığı dönemece varıp aniden gözden kayboldular. Dönüp gazete okumaya başladım. Göl, çok uzaklardan hafif bir ürperti yaratabilen ufak

esintiler getiriyordu. Çok severim serin bir havada demli bir çay içmeyi. Bir tane daha söyleyip dalıp gittim elimdeki gazeteye.

Ertesi haftalarda birkaç kez daha rastladım o kadına. Bir keresinde altı hantal kayalıklarla dolu ve kendi çapında uçurum sayılabilecek, bol rüzgarlı bir tepede köpeğiyle birlikte oturmuş gölü seyrediyordu. Neyi çekiyordu beni bilmiyorum; öylece durup onu izledim. Artık çok yakından tanıdığım o zayıf köpeğin kâh ön ayaklarıyla sahibinin omuzuna tırmanmaya çalışmasını, kâh başıbozuk bir şekilde oradan oraya koşturmasını, kadının da heyecanla onun peşinden koşmasını seyrettim dakikalarca. Çok coşkuluydular, çok eğleniyorlardı.

Sonra yine pazar yerinde gördüm onu uzaktan. Yine bir sürü yiyecek aldı. Yine bakımlıydı. Yanında yine o rengarenk giysisiyle süslediği köpeği! Yine taksi! Yine kaçarcasına çekip gidiş!

Kalabalıklarda bırakın insanların acı, sıkıntı, sevinç ve düşlerini, bedenleri bile farkedilmez. Kalabalıklar bir kötü karanlıktır aslında. Fakat sakinliğini neredeyse kutsayan böyle bir kentte hiçbir şey gözden kaçamıyordu. Bu yüzden istemeden de olsa ilgileniyordum bu kadınlara. Tılsımlı bir yanı vardı; merak ediyordum.

Yalnızların buluşup kendi yalnızlığını yaşadığı bir yer diye tanımladığım göl kıyısında tekrar karşılaştık bir gün. Beş-altı masa ötemede oturmuş haftalık dergilerden birini okuyordu. Köpek ise sürekli burnu yerde, bir şeyler arıyormuş gibi dönüp duruyordu sandalyelerin arasında. Bir ara gözüme geldik kadınlara. Hafifçe mahcup olup bakışlarımı kaçırdım. Sonra kalktı. Müşfik bir ses tonuyla, el kadar bir bebekle konuşuyormuş gibi bir şeyler söyledi köpeğine. Sesini ilk kez duyuyordum; bana çok dertli bir sesmiş gibi geldi. Garsona hesabı ödedi ve usulca yola koyuldu. Onunla birlikte süründüğü güzel koku da uzaklaşmaya başlamıştı. Arkasından öylece izlediğimi gören garson masamdan boş bardağı almaya geldiğinde birdenbire "Gördün değil mi abi şu kart orospunun yaptığını. Millet ekmek bulamaz, bu cins karı her geldiğinde bir porsiyon köfte yedirir o uzuz köpeğe" diye lafa girdi. Yılışıklığı ve pervasızlığı canımı sıkırmıştı, ama bir şeyler de öğrenmek istediğimden sormadan edemedim: "Kim bu kadın?" Yüzüne şekilsiz ve kıtırık bir gülümseme yayılarak anlatmaya başladı garson: "İzmir genelevinden emeklidir abi. Gelip burada şehir dışında bir ev yaptırdı. Kimseyle oturup kalkmaz, kimseyle konuşmaz. O salak hayvanla birlikte gezintiye çıkar bazen. Tek uğradığı yer burasıdır. Bok gibi de parası vardır ha!"

Bir bulmaca çözülmüştü işte. Kendisini sürgüne yollamış bir kadın! Ürküyor insanlardan, çekiniyor, korkuyor. Ben ıssızlıktan bunaldığım için sığınırken bu göl kıyısına, onun için kentteki tek insan bile heybetli bir kalabalık oluşturuyor. Kentin üzerine çullanmasına tahammül edemiyor.

Kentler haksızlık yapmaya başlarsa insana, çareniz sınırlıdır. Gölge gibi yaşamak, duvar diplerinden yürümek ve kapanmak! Eve kapanmak! İçeride kapanmak! Çare buymuş gibi görünür.

Onca yıldır rutubetli odalarda, kirli ve ıslak yataklarda hiç tanımadığı, belki bir daha hiç görmeyeceği, kalın, azgın, alevli ve terli erkek vücutlarının hoyratça devinimlerinden, ufak bir elektrik sobasıyla ısıtılmaya çalışılan loş odaların duvarlarına sinmiş buharı üstünde alkol kokularından, bir türlü akmayan musluklardan, iri bir tencere içinde, küçük tüp üzerine konularak kaynatılmaya çalışılan banyo sularından, antika bir komodinin üzerindeki kırık aynalardan, erkek sıvısı bulaşmış peçetelerden, simsiyah sesli kaba saba pezevenklerden, bedenlerine kırk bin el değmiş, ruhları dağlanmış körpe-tükenmiş fahişelerden, yorgun ve eskitilmiş gecelerden ne kadar kaçabildi evinde bu kadın? Şehirden korkan uzaklardaki evinde günün herhangi bir vaktinde ömrü ne kadar peşine düştü, ne kadar sızladı içi, ne kadar kin biletti hayata, nelere alıştı, ne kadar onarabildi bedenini? Şefkat, dostluk, aşk, sevgi, yalnızlık, paylaşma neydi? İnsan, bizzat insan neydi artık?

Yaşamını ağır ağır yıkılan bir harabe eve benzetiyordum o kadının ve ne zaman bakışlarımız birbirine değse hafifçe hüzünleniyordum. Bir de önceleri pek ısınmadığım köpeğini sevmeye başlamıştım artık.

Böyle insanlar olmamalıydı yeryüzünde. Hayat kimsenin vücuduna sivri dişlerini geçirmemeliydi. Kimse üç-dört lokma ekmek için bunca kahrolmamalıydı. Dinginlik, özgürlük, mutlu ve anlamlı bir insan sesi! İnsana yakışan buydu; bunlar olmalıydı.

Yaz, bir görevi yerine getirir gibi, arkasına bile bakmadan geçip gitti. Sonbaharın yapraklara musallat olmuş dönemini yaşıyorduk. Eskisi kadar olmasa bile hâlâ anlamlıydı gözümde o kadınlara köpeği. Bazen ne hissettiğimi kendime bile tarif edemiyordum. Acıma, şefkat ya da sevgi değildi. Yalnızlığı zoruma gidiyordu. Dudaklarında zaptedilmiş bir yakarı, bakışlarında teslim olmuş bir alev görüyordum ve herhalde biraz utanıyordum.

Gölün gittikçe hırçınlaşmaya başladığı bir akşamüstü üç saati aşkın bir zamandır otuyordum o gün o çay bahçesinde. Gelmemişlerdi. Tam kalkmaya hazırlanıyordum ki birden bastıran bir yağmur gibi girdi içeriye. Şaşırdım. Yüzü ufalmıştı sanki. Gözleri derinleşmiş, gözaltları simsiyahtı. Ruhsuz dudakları iki sarı çizgi gibi duruyordu. Hem yalnızdı da; köpeği de yoktu yanında. Dermanız adımıyla çok ilerdeki bir masaya gidip bıkın bir şekilde oturdu ve bir meyve suyu istedi garsondan. Kalkmadım. Onca zamandır, gizliden gizliye arkadaş olduğum bir kadındı. Kalkarsam haksızlık yapacağımı duygusuna kapıldım. On-onbeş dakika bardağı elinden hiç bırakmadan meyve suyu içip uzaklara baktı. Sonra bir hastanın yatağından doğrulmasına benzer bir şekilde ağır ağır kalktı sandalyeden. Telaşlandım. Başımı önüme eğip elimdeki dergiyle ilgileniyormuş gibi yapmaya başladım. Ölgün adımlarla yavaş yavaş yürüyordu. Tam benim olduğum masanın hizasına geldiğinde durdu. İrkilerek başımı kaldırdım. Gölge değmiş gibi duran ve çok kederli gözlerini yüzüme dikti. Kaşlarını hafifçe yukarıya doğru kaldırdı ve belli belirsiz, ama çok titrek bir sesle "Köpeğim öldü delikanlı" dedi. İçimde bir çalkantı oldu, ama hiçbir şey diyemedim. Yüzüm yanmaya başlamıştı. Tekrar başımı önüme eğdim. Geçen zamanımızın anısına sığınmıştı belli ki! Belli ki acısını hiç değilse bir kişiyle paylaşmak istemişti.

Hesabı ödemek için kasaya doğru ilerlediğinde hafifçe başımı kaldırıp baktım. Adımlarındaki kıvılcım yok olmuştu. Yürüyordu. Tek başınaydı. Gidiyordu...

SANATÇILARIN DÜNYA İŞLERİ

Oğuz Atay: İnşaat Mühendisi
A. Kadir: Bisküvi Fabrikası'nda Yönetici
Asaf Halet Çelebi: Mahkeme Zabıt Kâtibi, Beyazıt Kütüphanesi Müdürü
Fikret Adil: İş Bankası'nda Memur
Ece Ayhan: Kaymakam
Ercüment Behzat Lav: Spiker
Cahit Sıtkı Tarancı: Sümerbank'ta Memur, Çalışma Bakanlığı Çevirmeni
Ahmet Hamdi Tanpınar: Milletvekili
Ahmet Kutsi Tecer: Milletvekili
Suut Kemal Yetkin: Milletvekili
M. Şevket Esendal: Milletvekili
Kemalettin Kamu: Milletvekili
Yahya Kemal Beyatlı: Milletvekili
Falih Rıfkı Atay: Milletvekili
Kemal Tahir: Marangoz
Edip Cansever: Kuyumcu, Antikacı
S. Kudret Aksal: Belediye Müfettişi
Cevat Fehmi Başkut: TBMM Zabıt Kâtibi
Cemal Süreya: Darphane müdürü
Cenap Şehabettin: Doktor
Ceyhan Atif Kansu: Doktor, Şeker Fabrikası Müdürü
Refik Halid Karay: PTT Genel Müdürü, Belediye Başkâtibi
Reşat Nuri Güntekin: Milli Eğitim Müfettişi
Turgut Uyar: Ordudan ayrılma, SEKA'da memur
Halid Refiğ: Gazeteci
Halid Ziya Uşaklıgil: Bankacı
Can Yücel: Rehber, Spiker
Ahmet Muhip Dranas: Kâtip (Güzel San.Ak.'de), İş Bankası Yönetim Kurulu Üyesi, Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı
Adalet Ağaoğlu: Radyo programcısı.
Erendüz Atasü: Profesör
Ziya Osman Saba: Matbaa Düzeltmeni
Orhan Veli: Memur
Behçet Necatigil: Öğretmen.
Melih Cevdet Anday: DDD'de memur
Şinasi: Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nde Memur
Mehmet Çağçağ: Amatör hırdavatçı, hırdavat makineleri tutkunu, balkon bahçıvanı, ressam.
Tuncay Akgün: Ressam, profesyonel kedisever.
Altay Martı: Onkolog.
Metin Üstündağ: Tiyatro, sahne dekor tasarımcısı.
Tuncer Erdem: Yahova şahidi.
Cüneyt Arkin: Doktor.
Çiğdem Anat: TV muhabiri.
Sunay Akın: Madenci.
Tuncel Kurtiz: Oyuncu, yönetmen.
Can Kozanoğlu: Sosyolog.
Atilla Atalay: Mühendis.
Orhan Pamuk: Mimar.
Can Barslan: Mimar.
Güneri İçoğlu: Tiyatro, sahne dekor tasarımcısı.
Ümit Kıvanç: Grafik tasarımcı.
Oğuz Aral: Tiyatro hocası.
Orhan Hançerlioğlu: Eski emniyet müdürü.
Şener Şen: İşçi, öğretmen.
Sevim Burak: Stilist, manken.
Sezai Sarioğlu: Öğretmen, futbolcu, profesyonel evrimci.
Eflatun Nuri: Arkeolog, bonsai uzmanı.
Onat Kutlar: Hukuk terk.
İrfan Yalçın: Öğretmen.
Yusuf Atılcan: Çiftçi.
Ender Özkahraman: Grafiker
Üveys: Güzel insan

(Devam edecek)

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Bir kahraman, başarıdan başarıya koşar. Bunu herkes bilir. Herkesin bilmediği ise şudur: Vedat Bey, başarıdan başarıya koşarken, alçakgönüllülüğe uğrar, sadeliğe bir selam gönderir, efendiliğin de bir çayını içer. Tek hecelik hırs kavramını bilmez.

Sana Bülbülyuvası Vaadetmedim (yeni macera)

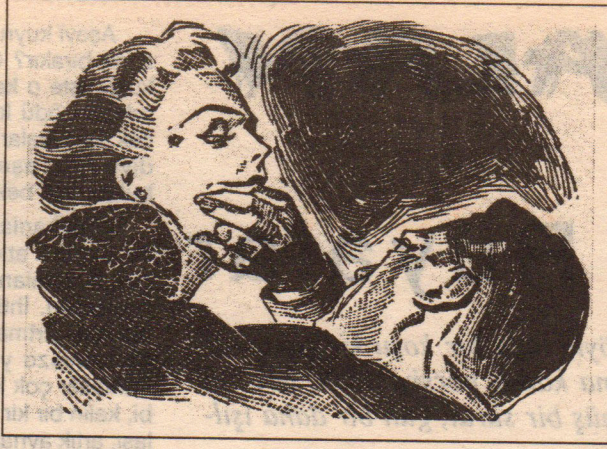
Son macerayı kafalarına sindirenler, Vedat Bey'in yakın arkadaşı Pars Bey'i, talihsiz bir post-it gibi yapıştırıldığı masadan nasıl zarif bir biçimde kurtardığını anımsa-

yacaklardır. Fakat o alçak şebeke, o melanet triosu Vedat Bey'i rahat bırakmamaya ant içmişlerdir. Vedat Bey, canlı oldukça onlara huzurun ne h'si vardır, ne de herhangi bir u'su.

Vedat Bey, ısıklı Kardeşlik Senfonisi'ni çalarak deniz kıyısında yürümektedir. Bir elinde şemsiye vardır, diğer elinde yarım ekmek. Bir banka oturur. Yanındaki bankta "Ali Baba ve Kırk Haramiler"i okuyan bir genç vardır. Kesin ve estetik hareketlerle, heyecanlı martılara ekmek atan Vedat Bey, gencin soru sormak istediğini hissederek:

- Buyur delikanlı,
- Eee... Nereden anladınız soru sormak ist...

Son parçayı da atan Vedat Bey güler:

- Sor yavrum...

- Acaba niçin bu masalın anahtar cümlesi "Açıl Susam Açıl?"

- Ah ah ah!

O sırada Vedat Bey, sağ çaprazında bir ısıltı hissederek dönüp baktığında bir dilencinin yaklaştığını görür. İlk bakışta bir tehlike yoktur. Fakat ya o dilencinin kolundaki, güneş ışığıyla parlayan stres bileziğine ne demeli? Vedat Bey, aynı stres bileziğini ve aynı kılı-kalın bileği daha önce, alçak şebenin bir elemanında görüp, hafızasının çekmecelerinden birine atmamış mıdır? Atmıştır. O halde, sözde dilenci-

yi haklamak için ne bekliyor? Vedat Bey bilir ki, bu sefiller, tek başlarına davranmazlar. Vedat Bey, banktan kalkar, dört tane ters takla attıktan sonra, balık tutan bir başka alçağı dirseğiyle bayıltır. (Muhteşem Vedat Bey, yürüyüş sırasında dikkat etmişti: Yem yoksa o kişi aslında balık tutmuyor demektir!) Oltayı seri şekilde fırlatıp, sahne dilencinin boynuna dolar, ikinci kötü de bitiktir artık.

Ya üçüncü? Evet, Vedat Bey'in ensesine hançer dayayan üçüncü iblis nasıl bertaraf oldu? Eski bir dostu yardım etti ve alçağı yıldırım çarptı dersek, elbette yalan olur. Eski değil, on dakikalık bir dostu az önce ekmeğinin yarısını koparıp verdiği bir şarapçı, yardım etmiştir Vedat Bey'e. İblis'in kafasında patlayan boş şarap şişesinin çıkardığı ses, sahil boyunca yankılanmıştır. (Sözkonusu şarapçı Vedat Bey'in himayesine girecek ve bir ara Torino'da top oynayacaktır.)

Hayretler içinde bakınan ve bankın arkasına saklanan gence şöyle der Vedat Bey: "Şifre o cümlede değil, masalın adında! Bir dürüst adam başına kırk alçak düşer. Unutma evlat!"

KUTLU ESENDEMİR

Paranoyaya Giriş 3...

Abim benden üç yaş büyüktü. Bu sinemada, o yer göstericiliği yapıyordu, ben de arada gazoz-cola satıyordum.

Gündüzleri sinemada yerli porno, geceleri ise Ferdi Tayfur, Orhan Gencebay filmleri oynardı. Akşamüzerleri temizlik yaparken midemiz bulanırdı. Gece filmlerinde ise, atılan "Off ulan!", "Allahhh!" çığlıkları kulaklarımızı tırmalırdı.

- Balkondaydın.

İşte, ilk çıplak kadın figürünü ben o zaman görmüştüm ama keşke görmez olaydım. Egeliler yataktaydı, Akbaş içeri girdi, "Bu açacak bu kapağı nasıl açacak?" repliğini verdiği an, kulağımdaki acı, tüm bedenime yayıldı. Yeni yetme sertleşmiş penisim, Boğaz köprüsünden atlayan bir insanın hızıyla eski haline dönmüştü... Babama yakalanmışım: Gel it oğlu it! Ben sana gösterecem kapağı nasıl açacağını, diyerek beni dışarı çıkarttı ve 11 yaşındaki çocuk, ne kadar dövülebilirse o kadar dövdü. Canımın yanması önemli değildi, hem çok korkmuştum, hem de çok utanmışım.

Neyse gece yine çalışmaya döndüm. İş bitti. Abimle eve doğru ilerliyorduk. Tam evin köşesinde, motorsikletlerle çevremizi sardılar. Öndekini tanıdım, Ödemiş'in ünlü ülkücüsü "Kasap Mehmet"ti. Yumrukları abime girerirken, ben hem ağlıyor, hem de çevredekilere yardım istiyordum ama kimsenin umurunda değildi. Neyse dayak faslından sonra onlar kaçtılar. Abim üzerini düzeltti, elimi tuttu, "Evdekilere söylersen, seni oyarım" dedi. Eve ulaştık, misafir vardı. Abim onların yanına geçti, ben yatağıma girip ağladım.

- Peki, Cizre'yle bunun alakası ne?

Cizre'ye girdiğimizde ortalıkta tek bir canlı yoktu. Hava kararmıştı. Ortada sadece üç canlı vardı. Ben, kameraman arkadaşım ve taksici. Bir de arabanın motor sesini duyuyorduk.

Hava ölüm kokuyordu ve şehirde yalnızca bir yerin lambasını görüyordunuz: Tek otel, Kadoğlu'nun...

- N'oldu?

- Daha önce de gitmiştim Cizre'ye. Tanışıyorduk

personelle. Sağsalım otelin önüne geldik ve hızla içeri girdik. Orada sohbetler çok dikkatlidir, kısa bir sohbet faslı oldu. Daha sonra herkes odasına çekildi. Biz de. Odaya girdiğimiz an dörtbir yandan kurşunlar yağmaya başladı. Hem en yere yattık...

Sığınma duygusu... Yatağın altından, telefonu çektim. Hemen onu aradım. Meşguldü telefonu. Bir kez daha çevirdim. Bu sırada iki kurşun camı deldi. Bu arada telefonu düşürmeyi başarmıştım:

"Benim canım" dedim, "Burası çok kötü!"

Yatmak üzereymiş o da. "Bu senin tercihindir" dedi bana bin kilometre uzaklıktan. Sessizlik oldu, "Ben gitme dememiş miydin" diye sordu. "Manyak mısın sen! Sesleri duymuyor musun? Benim ben!" diye bağırdımı hatırlıyorum. "Eee, n'apabilirim ki?" diye sordu. "Tamam" dedim, telefonu kapattım.

İşte Cizre'deki o ölüm korkusuyla, onu arayışındaki utancın bir alt düzeyini, ben küçükken de yaşamıştım ve korkunun çeşitlerinin olmadığını kavramıştım.

- Otel niye tarıyorlarmış...

- Bir rivayete göre, korucular bize "Hoşgeldin" demek istemiş...

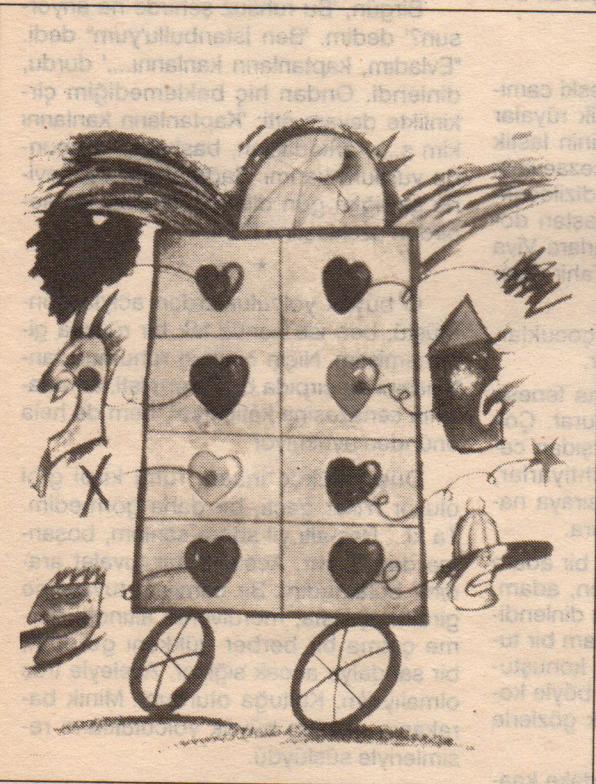
Size hiç kanınızı isteyerek "Hoşgeldiniz" dediler mi?

Onkoloji doktorlarının yalnızlığını bilir misiniz? Gazetelerdeki teşekkür ilanlarına hep kadın doğum uzmanlarının, dahiliyecilerin, cerrahların adları yazılır. Onkologlara ise çoğunlukla ölümcül kanser hastaları düşer ve teşekkür pastasından onlara düşen, sadece ve sadece vefat ilanlarıdır. Ve Cizre ve insanlık, sizlerin 600 yüzyıldır süren "cerrah"lığınız yüzünden kanser virüsü verilmiş bir onkolog kadar yalnızdır.

(Kapı çalındı. Müstahdem içeri girdi.)

- Ziyaretçisi gelmiş, beklesin mi doktor bey, dedi.

Muayenehaneden çıktım, gelen annemi...

Filmin adını hatırlamıyorum ama Aydemir Akbaş'la Zerrin Egeliler başrollerdeydi. 11 yaşındaydım galiba. Bir şehirden kalkıp, göç ettiğimiz bu kasabadaki sinema amcamındı ve ben o sinemanın balkonunda film izliyordum.

KARA ÇALAN

Nihat GENÇ

Hikaye

Büyük Rüyalar

Zamanı tesbihle döndürüyorlar, öyle hızlı bir koşu ki, günahlar ağırlıklarıyla arkada kalıyor. Akşama kadar porsiyondan, bol bol kepçeden konuşuyorlar. Dibine çökmüş bir surat, gün bir daha ışıldamayacak.

Ankara, sert ve kuru bir şehir. Bir köpek bile olsan, kıvrılıp yatacak bir köşe bulamazsın. Bunca yıl nasıl dayandım. Büyük rüyalar buldum. Yeryüzünün en baştan çıkartıcı, en güçlü maceralarının, yüce zevklerin, büyük tatminlerin içine girdim. Usulca. Bu muhteşem yeryüzü oyununu inşa eden yüzlerce dehanın odasına girip, asırların, tarihin sihrisiyle uyudum.

Schumann, Chopin, Paganini, Brahms, Verdi, Wagner; kim bunlar? Brunelleschi, Filarete, Alberti, Michelangelo, Leonardo da Vinci! Her biri doğaüstü güçler gibiydiler.

Bu dünyaya bir başka, bambaşka bir dünya daha eklemek ilk kimin fikriydi? İnsanoğlunun yaratıcı gücü mitolojik tanrıları, efsanevi kahramanları dahi kukla, soytan gibi yapıyordu.

Neden insanoğluna bitkiler, kuşlar, balıklar, denizler, gökler yetmedi? Yüzyılları sarhoş etmek, krallardan, ülkelerinden çok daha büyük ün sahibi olmak, hepimizi rüyalarının içine almak, tarihi büyülemek.

Floransa, Paris, Venedik, Roma çoktan müze kent oldular. Bu dehalar, büyük görkemli sıradağlar gibi, yeryüzü ka- buğunun doğal uzantıları oldular. O eserler, rüzgar, bulut gibi, taş gibi, tabiatın içine girip, sınırsız bir uyum içinde ebedi ve evrensel kardeşler oldular.

Klasizm, romantizm, izlenimcilik, dışavurumculuk, yalnız tiyatroyu düşünün, yalnız romanı düşünün, yalnız 19. asrın romantiklerini düşünün, uçsuz bucaksız bir rüya içinde yaşadılar. Bugün, o rüyaların içinde gün batıyor.

O rüyalarda, dünyanın en büyük aşk- ları. O rüyalarda, dünyanın en sessiz göllerinde süzülen balıklar. Her kasaba- da katedraller, kiliseler, her sokak başın- da tuvaler, her göl kıyısında piyanolar.

Ankara çok sert bir şehir. Dedim ki kendime, ya bu rüyalara girerim, ya da bu şehirde, bir köpek bile olsan, kıvrılıp yatacak bir köşe bulamazsın.

* * *

Konfüçyüs, Tao, Budizm, tasavvuf- la başladım rüyalar alemine. Binbir diyar- dan, bir hırka bir lokma erik yüzlü derviş- ler. Rüya tabirleri gibi bir coğrafya. İl-ahiler, İtri, zikirler, Allahüekber selâları, menkibeler, divan... Hepsi aynı dil içinde asırlar boyu. Hep aynı rüyaya yatmışlar. Tanrı, ölüm, kitap, padişah. Hepsi aynı filmin tıpatıp ölçücüleri içinde, aynı rüyayı gördüler. Rüya- da melekler, uçanlar, ya- kılanlar, kâfirler, peygamber, evliyalar var. Aradan altıyüzyıl geçse de, son ge- len ilk gelenin rüyasına giriyor. Nur, bö- cek, ayet, çöl, dergâh, dönüp dolaş- ıp uçsuz bucaksız göklerde, aynı derenin, aynı kıyısında yıkılıyorlar.

İnsan, bu rüyaların içine girince, Os- manlı neden Batı'nın teknik gelişmesine burun kıvrırmış, anlıyor. Bu rüyayı kim bozmak ister. Yaşamak istiyorsanız, hay- ra yorun rüyalarınızı. Bu rüyayı bozmak isteyen herkes kâfir, batıl, şeytan...

Ne çok gürültü oldu yirminci yüzyıl- da. Elinden rüyası alınan yalnız Osmanlı mı? Verdi? Bach neredeler? Dostoyevski, Balzac, Hugo nereye saklandılar. Miche- langelo bir daha gelmeyecek!

Yirminci yüzyıl bir kıyamet, bir siren cıyılması. Tüm rüyalarımızı gömdü, elimiz- den alverdi. Savaşın çıktığını duyduğu gün Stefan Zweig intihar etti, bu büyük rüya bitti diye. Şiiri reklamcılar, Bach'ı gürültü, resmi tüccarlar, romanı sinema- televizyon, sanatı vakıflar-dernekler-ödü- cüler, mimariyi belediye-kooperatif- ler. İki savaş girdi araya. Şirketler vampir kültür yayıcıları oldular.

Artık, klasiklerin önüne neo-, post-, koyup idare ediyorlar.

* * *

Bu büyük rüyaları okudukça uçuyorum. Uçtukça, Yeni Camii avlusunda Şükrüye mahallesinin çerden-çöpten ço- cuklarına büyük rüyalar anlatıyorum.

Yeni Camii cezaevinin karşısı, Şükrü- ye mahallesi cezaevinin arkası. Mahalle- nin çocukları anlattıklarını anlamıyorlar; ne sözlerim umurlarında, ne gözlerim. başımın üstüne takılıyor gözleri, ben de merak ediyorum, neler oluyor orada?...

Cezaevinin bir ileri sokağı, Yeni Camii'nin önünden karşıya aşevi. Aşevinin müdavimi ihtiyarlar öğle-ikindi namazına camiye uğruyorlar. Camii bahçesinde bir hela. Helanın önünde iki bank. Bank- ta sırayla oturmuş ikinci nöbetçileri ihti- yarlar.

Eski elbiseler en çok ihtiyarlara yakı- şır. Tabakhanede deriler nasıl tabaklara gerilirse, burada buruşmuş deriler kemik- lere gerilmiş, deriler güneşin altında faz- laca unutulmuş, adları ihtiyaç oluvermiş.

Solmuş, sararmış suratlar, kuru so- ğan kabuğu gibi gözkapakları, kimi sa- kallı, kimi pireli, kimi sopalı, kimi sarmı- sak kokuyor, kiminin elinde yağlı bir ta- bak, kiminin ağzında sanki bir elma gizli. Ve kocakarlarda hâlâ bir sardunyalık, gi- rip-girip çıkıyorlar. Boyunları değil, belleri bükük. Ellerinde naylon torbalar. Torba- ların içinde kalayı çıkmış bakır tencere- ler, çinko sahanlar, melamin tabaklar. Aşevinin önünde birazdan kuyruk ola- cıklar, kupkuru ihtiyarlar.

Güneş pencereleri eritiyor, ihtiyarlar- dan bir damla ter çıkmıyor. Güneş yak- tıkça sanki, kurumuş bir dal çitirtisi, ök- sürüklerin, off'ların arkasında örtülüyor. Hepsinin ellerinde kırmızı kestane leke- ler, kemik çiçekleri gibi. Hepsinin elinde baston niyetine bir sopa, arada bir yere vurup: 'Sen büyüksün Allahım' diyorlar.

Aşevi kuyruğu insanda hatıra mı, ma- zi mi bırakır? Çok uzaklardan bir ıtır ko- kusu, işte o kadar. Ruhları talan edilmiş, ruhların ödü kopmuş, kefenlerine sını- cık sarılmışlar, dostlar alışverişte görsün diye işte, aşevi kuyruğunda bir tabak bulgur için bekliyorlar.

Kocakarların üç kat başörtüleri, bir de üstüne atkı, bazen bir padesü, en çok kullanılan renklerden, en ucuz de- senlerden. İhtiyarların fiyakası gitmiş el- biseleri, yırtmaç yerleri elle dikilmiş, tam da kruvaze yakanın üstünde yaması. Pantollar çok kullanılmış sedir kumaşı gi- bi, kalın bir kir dokusu üstünde yılların ci- lası, artık aynalar yerine.

Şehrin gürültüsü ne paniğe sokuyor, ne baştan çıkarıyor. Güneşin, gürültü- nün külüstür, hurda bir vücuda son bir sözü ne olabilir? Yine de gelip geçene umarsızca kulak kabartıyorlar. Bunca ih- tiyarın kurumuş kan lekeleri gibi ıstırapla- rını artık kim alır defterinin arasına?...

Mecalsiz, zavallı, paslı, bakırlı, kılıklı bu insanların Tanrı'ya yazdıkları son isti- da (dilekçe)'nin son satırlarında hep, la- ilahe, lailahe, lailaheillallah! Artık sözü dinlenmeyen çok yaşlı mitolojik bir kuş oldukları için mi, yoksa bizi kötülükler- den korusun diye mi, açlığı, pislikleri, na- mussuzlukları kovsun diye mi, yoksa, dededen kalma antik bir boncuk olduğu için mi; lailahe, lailahe...

Zamanı tesbihle döndürüyorlar, öyle hızlı bir koşu ki, günahlar ağırlıklarıyla ar- kada kalıyor. Akşama kadar porsiyon- dan, bol bol kepçeden konuşuyorlar. Di- bine çökmüş bir surat, gün bir daha ışı- ldamayacak. Sıra kavgası yapıyor, takır- tukur tepişiyorlar. Ağzlarında kalan son çürümüş dişle, ki, dibine köpeklerin pis- lediği eski elektrik direklerine benziyor, bir diş daha atmak istiyorlar hayata. Na- bızları yavaşlasa, gece uykularına top- raklar serpilse de, hırıltılarını bir kerten- keleler, bir de duvar diplerinde sıralı ka- vaklar dinlese de, aşevi kuyruğunda bir- birlerinin canını çıkarıyorlar.

* * *

İşte burada, Ankara'nın en eski cami- isi Yeni Camii avlusunda büyük rüyalar anlatıyorum Şükrüye mahallesinin lastik ayakkabılı çocuklarına. Evim, cezaevinin yan sokağında. Tam kurşuna dizilecek- ken Dostoyevski diyorum, savaştan dö- nerken askerler İtalyanlar duvarlara Viva Verdi yazıyor diyorum, Kemal Tahir diyo- rum...

Yeni Camii avlusunda bir çocuklar, bir de ikinci nöbetçileri ihtiyarlar.

Bir gün Yeni Camii avlusuna teneşir kurulu. Teneşiri jandarmalar kurar. Çok uzaktan, mahalleden değil, karşıdan ce- zaeviden cenaze. Kupkuru ihtiyarlar, cenaze mangası gibi en arka sıraya na- maza dururlar, hepsi zaten iki sıra.

Helanın önünde bankta tek bir adam kaldı. Hoca 'Allahüekber' derken, adam, cenaze için 'keyfi yerinde, kalıbı dinlendi- riyordur' dedi. Ürperdim. Bu adam bir tu- haf adam. Ben hep çocuklarla konuştu- ğum için sanki o bana sapık, o böyle ko- nuştugu için ben de ona sapık gözlerle baktım.

Helaya girip çıkan esnaf sadaka kaa- bilinden ayaküstü traş olur. Adamın traş malmemesi banka serdiği bir fırça, bir sa- bun, bir su kabı, bir de usturası. Akşama kadar bir-iki müşteri ya çıkar, ya çıkmaz.

* * *

Adama, 'Amca biraz saygılı konuşa- maz mısınız, burada bir cenaze var, üs-

telik cezaevinden çıkmış', 'O benim arka- daşım' dedi, 'istediğim gibi konuşurum. Onunla altı yıl beraber yattım'. Bu sefer daha derinden ürperdim, çok ateşsiz ve çok karanlık bir öykünün içinden konu- şur gibiydi.

Şaşırdığım şey, çok düzgün, dolgun bir sesle konuşuyordu, bu ihtiyarların hiçbirine benzemiyordu. O güne kadar farketmemiştim, adam bir kartal gibi mağrurdu. Soylu bir duruşu vardı. Na- maza katılmayışında bir puşluk ben de seziyordum. Camii avlusunda tek traşlı yüz onundu. Eski padesüsü sırtında, büyük bir yarasa gibi duruyordu.

Günler geçti, adamla konuşmaya ça- lıştım, bir köpeğin bile kuyruğunu sıkıştı- rıp uyuyamayacağı bir yerde, büyük rü- yalar içinden çok kültürlü bir adamla çar- pıştım. Öyle rüyalar anlatıyor ki, gecekon- dula bir çocuk gibi ağzı açık kaldım.

Günler sonra, 'Evladım, benim de bü- yük rüyalarım vardı, büyük yolculuklar yaptım. Ben yirmibeş yıl kaptanlık yap- tım. Napoli'den, Marsilya'dan Karaçi'ye kadar. İç cebinden fotoğraflar çıkardı, ansiklopedilerde gördüğüm şehirlerin iç sokaklarında çekilmiş.

Laflar nerede geziniyorsa, bana, 'Bak evladım, Fransızlar'ın jetonu hep geç düşmüştür. Edebiyatta, resimde, mimari- de, müzikte, felsefede, hepsinde geç düşmüştür jetonları. Ancak, özgürlük gi- bi bir hastalıkları vardı, bu yüzden her yere, herkese açtılar ülkelerini. Her sanatçıya, her rene. Şimdi yalnız onlar je- ton atmadan konuşuyorlar her ülkeyle, her sanatçıyla, her sanatla' dedi.

Evet, bu konuşmalardan sonra çok kültürlü bir adam diyebilirim, ona, ve ar- tık çocuklara hikayeler anlatırken daha dikkatli olup, eğer adam beni dinliyorsa, bilgi, tarih yanlışlığı yapmamaya dikkat ediyorum.

Birgün, 'Bu ruhsuz şehirde ne arıyo- sun?' dedim. 'Ben İstanbullu'yum' dedi. 'Evladım, kaptanların karılarını....' durdu, dinlendi. Ondan hiç beklemediğim çir- kinlikte devam etti: 'Kaptanların karılarını kim s...r, arkadaşları, başkaları.. Sonun- da vurdum karımı. Sağmalcılar cezaevi- ne girdiğim gün dilekçe verdim: Bu şe- hirden uzaklaştırın beni.

* * *

O büyük yolculuklardan acıyla dön- müştü, ben ise henüz tek bir rüyaya gi- rememişim. Niçin coşkun ruhumun tan- tanasını bir çırpıda boğuvermişti, arkada- şının cenazesine katılmıyor, hem de hela önünden ayrılıyor.

Düşündükçe insan, ruhu kirli gibi oluyor. Yıllar geçti, bir daha görmedim. Ta ki... Beş-altı yıl sonra sanırım, boşan- ma davası var. Aceleyle bir tuvalet ara- dım, bulamadım. Bir camiinin tuvaletine girdim. Çıkışta, merdivenin altında, der- me çatma bir berber dükkanı gördüm, bir sandalye ancak sığıyor. Aceleyle traş olmalıydım. Koltuğa oturdum. Minik ba- rakanın camıları büyük yolculukların re- simleriyle süslüyüdü.

'Beni tanıdınız mı?' dedim... 'Evet, ta- nıdım. Neler yapıyorsun?' dedi...

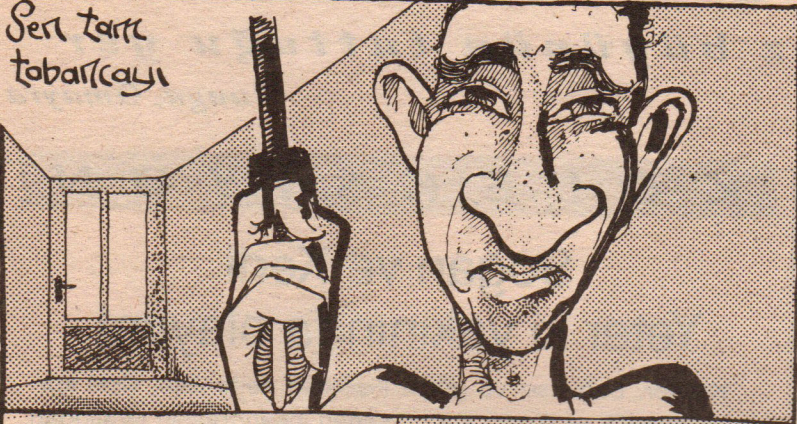
Sonra, 'Bu aceleyle nereye?' dedi. 'Boşanma davasına!' dedim...

'Ne iştir?' dedi.

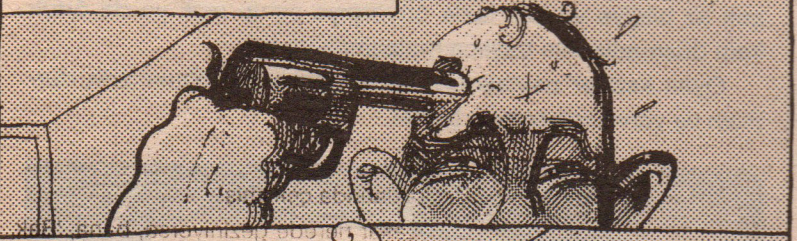
Nasıl bir ayrıntı anlatılır, bilmem, sadece: 'Sizinkinin bir benzeri' dedim...

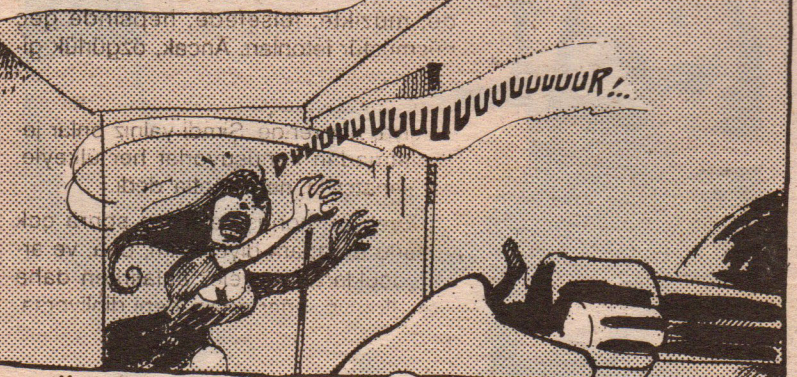
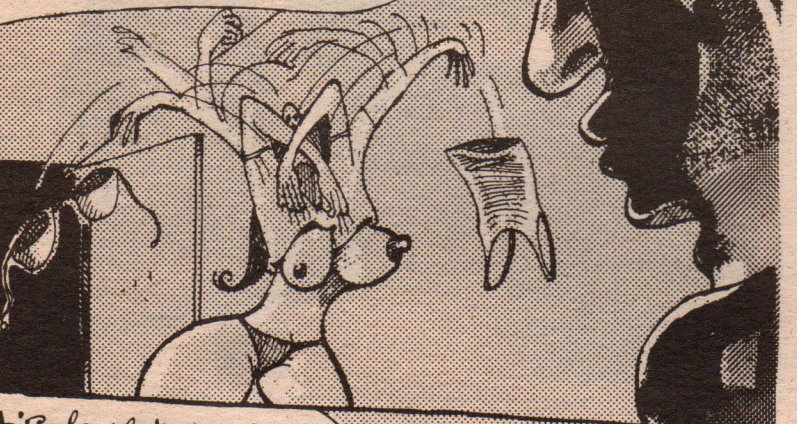
irtikar

Ender
ÖzkallıranSeri tarte
tobarıcağı

Şakağırtı dayatırsın;

Kapi açılveriyor

Ve üstündekileri
bir bir fırlatıp atar

bir leylak sesi...

*Dizeler Cemal Süreya'ya aittir...

Kitaplar

Ayrıntılar

"İlk ayrıntıdan bu yana, dört beş sene felan geçti. Pişmiş Kelle'de başlamıştı, haalen Leman'da sürüyö... Ve ben haala naaptımdan emin dilim.. Ayrıntılar, ucuz, kolay, zaametsiz, basit ve bol.. Ben de yazıyom işte.. Hoşuma gidiyo.. Daa fazla açıklama yapamıycam. Dediim gibi, çok az şeyden emiinin.. Hiç bi ilginç anısı yok bu gayretin.." Ve şimdi Ayrıntılar kitap oldu.. (Ayrıntılar, Metin Fidan, Parantez yay.)

Kill'Em All

Yaptıklarımızdan üzüntü duymuyoruz / Ne yaptığımız umurumuzda bile değil / Üzülmemize gerek yok / Zavallılara acımaya değmez / Yalın güçlüler ayakta kalır / Zayıfları gözetmeye hiç niyetimiz yok / Önümüze geleni öldürmeye hazırız / Suratına dayanmış bir tüfek gibi işte karşıdayız (Metallica, (Biyografi) Haz. Can Atacan, Stüdyo İmge Yay., Metallica (Tüm Şarkı Sözleri) Çev. Zeynep Akkuş, Korsan Yay.) Babaların yeni albümünü dinlerken okunabilir!

Gece Tarifesi

İskenderin-İstanbul karayolundan / katılıyorum mavraya / biraz alkollüyüm ve 20-30 yaşlarında / zimmetime soru işaretleri geçirdim küçükken / en ufak bir iddiam yoktur bu yüzden / yaşamacı arkadaşlara yeşillikler dilerim / abartmam çeker giderim (Gece Tarifesi, Vedat Özdemiroğlu, LeMan yay.)

Muska

Gizemkar dehşet tirildemesi.. Sadık Yemni, Hollanda'da yaşayan bir Türk yazarı. Yurtdışında her faaliyetini yemeyip içmeyi basına duyuranlardan olmadığı için burada onu tanımıyoruz, ama anlaşılan orada çok şey başarmış. Muska'da onun son başarısı. Kurtuluş Savaşı günlerinden 60'lı yıllara uzanan bir görünümde, İzmir'de aynasını gezdirmiş ve bir takım kahramanlarını aynalara hapsedmiş. Yayınevine göre "korku-gerilim" yazara göre "gizemkar dehşet tirildemesi" türünde bir roman. (Muska, Sadık Yemni, Metis Yay.)

Susma Cesareti

Bu aynada yaşamış yüz, ölü bir adamın yüzüdür. / Gözler için tasalanmayın - / Ak ve utangaç olabilirler, gammaz değildir onlar, / Boğum boğumdur onların ölüm ışınları / Adı unutulmuş bir ülkenin bayrakları gibi, / Dağlar arasında iflas etmiş / İnatçı bir bağımsızlık. (Ariel, Sylvia Plath, imge Kitabevi Yay.)

Medya Canavarı

Halil İbrahim Özcan

BIÇAK ÇAKI DEĞİLDİR

Alışla gelen her şeyin üstünden bakılırken, çok hayatlar görmek ve çok ölümler yaşamak kapattığında dili, o kendini konuşmaya başlıyor. Kalbin daralıyor..Dünya yetmiyor. Hoş, çemberinde yok ki onunla oyalanasın. Seni yıkayan sulara bırakıyorsun ellerini. Daralıyorsun. Ve dışarda kar yağıyor. Sevgili ayşe Hülya'nın "dışarda kar yağıyor sevgilim" dediğinde koğuşun penceresi dışarda yağın kanın arındırdığı yerde acıyı boğmaya yetmiyordu. Doğan yoktu artık. ayan'ın vücudunu delik deşik eden bakırın giriş noktasında gülüyorlardı cebinde kalmış iki mermi çekirdeği. Gene Aralıktı. Hür'de ölümünden sonra verilen ödülünü kendini bıraktığı boşlukta kabullendi. "Karşıdaki karanlık, yüzüne çığlık çığlığa çarpıp duruyor olabilir." diye yazmıştı. Müge'nin gözleri yorgundu ödülü alırken. Boşluktan tabii, ne olacaktı ki!.. Dünya gözlü Eşber'in DGM'deki savunmasında: "Şiddet toplumu olduk. Ben bunları söylediğim için beni ceza tehdidiyle cezaevinde tutuyorsunuz, söylediklerimden vazgeçirmeye çalışıyorsunuz ama hayat söylediklerimi doğruluyor." dediğinde ölüm kadar basit bir gerçekliğin peşinde olmak kanımı dondurdu. Mahmut, gözlerinin ferinde beni yakaladı.

Cemal Süreya

8.10 VAPURU

Sesinde ne var biliyor musun

Bir bahçenin ortası var

Mavi ipek kış çiçeği

Sigara içmek için

Üst kata çıkıyorsun

Sesinde ne var biliyor musun

Uykusuz Türkçe var

İşinden memnun değilsin

Bu kenti sevmiyorsun

Bir adam gazetesini katlar

Sesinde ne var biliyor musun

Eski öpüşler var

Banyonun buzlu camı

Birkaç gün görünmedin

Okul şarkıları var

Sesinde ne var biliyor musun

Ev dağınıklığı var

İkide bir elini başna götürüp

Rüzgârda dağılan yalnızlığını

Düzeltilyorsun.

Sesinde ne var biliyor musun

Söylemediğin sözcükler var

Küçük şeyler belki

Ama günün bu saatinde

Anıt gibi dururlar

Sesinde ne var biliyor musun

Söylemediğin sözcükler var

Şiddetin türleri arasından sıyrılıp başka yerlerde olmak ne anlam taşır? Kendinin ötesine geçmek gibi bir duygudur bu. Kan, zaten aktığı için kandır. Acaba diyorum, yıllar, yıllar sonra Taksim'e çıkıldığında rap rap'ların anlamı zincirdeki adama; ömründe ilk kez gösteri yürüyüşüne katılan gencin "Polis geldiğinde ne yapacağız?" dediğinde, gülerek, "Tabii ki kaçacağız" demesine kızan görevli genç kıza, adamın "Dur, n'olur polisten önce sen dövme beni" deyişi gerçek miydi? Sait gülüyordu. Sahi, tecrübe insanı güldürür müydü?

"Ayaklar, ayaklar." Rap rap. Doğumlar kadar gerçek olan önce ellerden başlıyordu. Öğrenmek zor oluyordu, hem de çok zor.

Ölümler, kendilerini dillendirdikleri zamanların ötelilerinden gülüyorlar yaşayanlara. Alp anlatmıştı. Celatların mezarları ayrı tutuluyordu mezarlıklarda. Üstlerindeki yeşeren otlara da kar yağıyor ama. öyleyse kar taneleri savrulurken bizlerden geriye ne kalıyor? Kalbim daralıyor.

Küf... Her şey yaşadığımız dünyada heykeller niye yalnızdır?

Kısa devrelerde ağlanıyor. Gözyaşları ağırdır biraz da. Yara içe kanıyor. Yara içe kanıyor.

En çok itiraz ölümü güzelleştiriyor. itiraz var. Çok ölüm görmek acaba kötü bir şey mi bunu da bilemiyorum. Hıh! Ne güzel...

Murathan

Cingil ve Tekerleme

Kendi dilini iki yüz sözcükle konuşanlar, iki bin sözcüklü bir yabancı dil karşısında bozguna uğrar. Bir dolu yabancı sözcüğe imrenir, özenir, yerli yersiz -çoğu kez yersiz- kullanmak ister. Bilmediği sözcüklerle konuşmaktan korkmaz, tersine başkalarının gözünde kendine prim sağlayacağını düşündüğü her yeni söz ve deyişi işine ve diline geldiği gibi pervasızca kullanmaktan çekinmez.

Dil dağarcığımıza son yıllarda cingiller, sloganlar, tekerleme düzeyinde kimi klişe sözler ve argo deyişler egemen oldu. Artık cümle kurmuyor, cingil üretiyor, slogan atıyor, espi yapıyor, argo şakalaşılıyor ve "...şeklinde konuşuyoruz". Beslenme kaynaklarını büyük ölçüde reklamlar, şarkı sözleri, mizah dergilerinin oluşturduğu bu sözlük yelpazesinde yapılacak bir alan taraması, bizi, sonuçta bir "altdil" zenginliğine değil, bana kalırsa tersine, derin bir dil ve ifade yoksulluğuna götürüyor. Dilini yitirmiş toplumlarda, "altdil" tanımlamalarının da bu anlamda yeniden gözden geçirilmesinden yanayım. En azından her tür dil yarılmasını, "altdil" gibi kavramlarla nitelendirerek onlara teorik bir değer atfetmeyi yanlış buluyorum. Anlam ve değer kaybı, beraberinde alan bulanıklığı getiriyor. Gerçek örneklerle, sahte örnekler birbirine karıştırılıyor. Tabii yalnızca dilde değil, hemen her alanda...

Gerçek bir şaşkınlık yaşayan hiçbir toplumdan "Hayret bir şey!" gibi bir laf çıkmaz. Bu gerçekten hayretini yitirmiş bir toplumun üretebileceği bir cingildir. Hiçbir iletişim değeri yoktur, yalnızca bir tepki değeri vardır. Bu tür tekerleme düzeyindeki sözlerin ortak anlam alanları yoktur, ortak kullanım alanları vardır. Dilini yitirmiş toplumlarda, önemli olan, temeldeki derin iletişim noksanlığını hissettirmeden gündeliği sürdürebilmek için ortak kullanım alanları açmaktır. Ortak kullanım alanları için, ortak anlamlar gerekmez; herkes, her sözü, işine geldiği gibi kullanır. Önemli olan anlaşmak değil, anlaşılmış gibi yapmaktır. Dilin bilinmesi değil, kullanımda tutulmasıdır. Böyle bir toplumun kişileri, gündelikte en az sayıda sözcükle konuşur, kendi dilini en az sözcük sayısı ile kullanır ve bilir. Dolayısıyla, gene böyle bir toplumda, "dil bilmek" sözünün de hiçbir değeri yoktur. Ana dil yetimleridir bunlar. Kendi dilini iki yüz sözcükle konuşanlar, iki bin sözcüklü bir yabancı dil karşısında bozguna uğrar. Bir dolu yabancı sözcüğe imrenir, özenir, yerli yersiz -çoğu kez yersiz- kullanmak ister. Bilmediği sözcüklerle konuşmaktan korkmaz, tersine başkalarının gözünde kendine prim sağlayacağını düşündüğü her yeni söz ve deyişi işine ve diline geldiği gibi pervasızca kullanmaktan çekinmez. Her şeye "olay" der, her şeye "şok" olur, her şey "şok açıklama"dır, vd... Hem dilini, hem hay-

YILDIZ TOZLARI
imlaya gelmez büyüünün tuttuğu yer

Sungu, Omayra

retini yitirdiği için, tepkisini, en standart biçimde ifade edecek herkesçe bilinen konfeksiyon ve moda sözler yardımıyla kendince ortak bir işaret dizgesine çeker.

Bu anlamda, mizahın da istemeden hizmet ettiği bir yanıdır bu. Herkesin diline pelesenk olacak sözler üretmek, iletişimi artırmaz, kimi zaman engeller. Türkiye'deki uygulamalar açısından bakıldığında da, ne yazık ki daha çok engellediği görülüyor. Şiirin de hem şarkı sözüne, hem reklam cingiline bu yanıyla çok kurban verdiği görülüyor. Cingil ve tekerleme. Başka bir açıdan bakıldığında, sanıldığı kadar masum iki sözcük değil bunlar.

Kimi zaman dünyayı da, algımızı da daraltırlar. Bunların gerçek işlevleri, dilin, diğer kullanım alanlarındaki yaygınlık ve derinlikleriyle orantılıdır. Bu orantıların dengeli olarak yerleşmediği toplumlarda, her duruma uygun atasözleri bulup çıkarmak, darb-ı meseller, hikmetli sözlerle dünya meselelerini açıklamak, gide rek dünyanın olanca karmaşıklığını, tekerlemeler, sloganlar ve cingillerin sınırlı repertuarına daraltmak, yanıltıcı örnekler görevi yapabilir. Düşünce dili tekerlemelerle oluşmaz. Sloganlar arkalarındaki düşünceye işaret ederler yalnızca; bütün bir düşüncenin taşıyıcısı olamazlar.

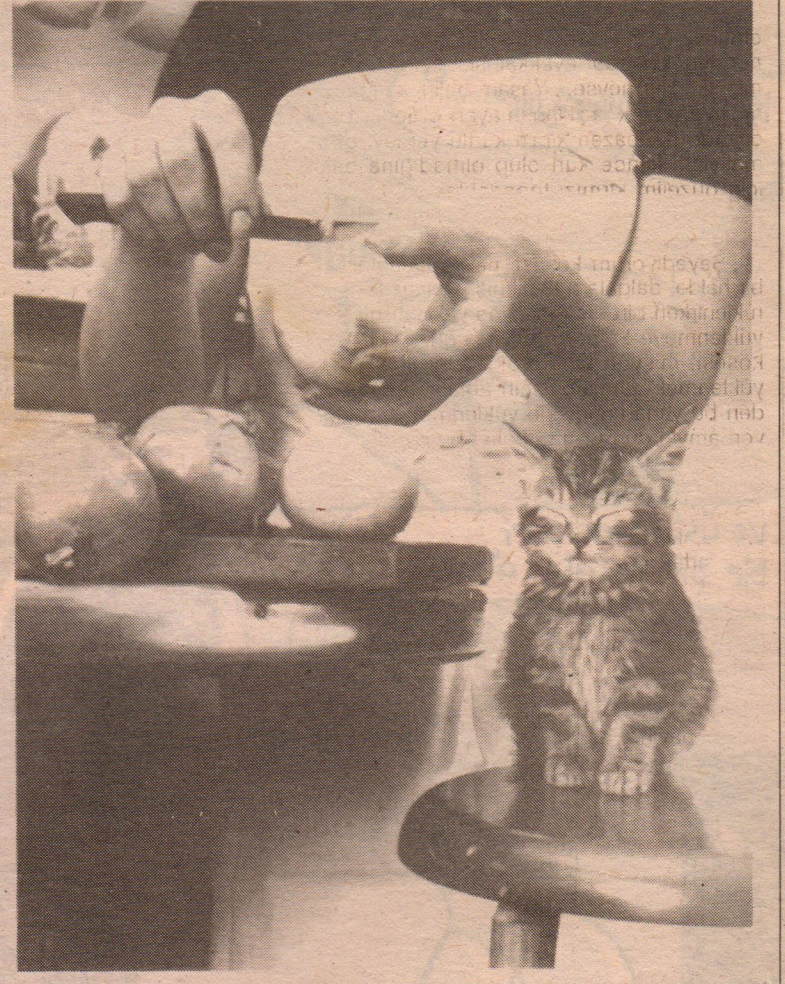
Son yıllarda neden bütün şarkı sözleri tekerlemelere daraldı? Neden büyük çoğunluğunda bir ilkökul şarkısı basitliği var? Neden gücünü yalnızca sözcüklerin ses benzerlikleriyle, çağrışım tekrarlarının kolaylığından alıyor? Bu yüzden mi şarkılarımız sonsuz sayıda nakarata sahip? Toplumsal ve politik hayatımızın repertuarının da yıllardır aynı nakaratlardan oluşması bir raslantı mı? Şarkıda yaygınlığı sağlayan şeyin bunca basit ve bir örnek olması herkesi ürkütüyor mu? Evet, tekerleme sevimli, eğlenceli, mahir ellerde harika sonuçlar veren bir gelenek. Üstelik çocuk yaşlarda öğretici bir yanı da var elbet. Ama hem büyümüşler için artık çok uygun bir gelenek değil, hem de geleneğin zaman ve mekân içinde bir dönüşüme uğratılmadan, evrimsel bir sıçrama göstermeden bunca ham bir biçimde kullanılması bana ürkütücü geliyor. Türkiye'deki insan nüfusunun büyük çoğunluğunun, büyümemiş, ergen çocuklardan oluşan bir toplum olduğunu düşünüyorum. Son yıllarda pop şarkıcılarının neredeyse hepsinin soyadsız olarak ortaya çıkması, akşamüstü pencerelerinden, balkonlarından yalnızca adlarıyla çağırıldığımız mahalle arkadaşları topluluğuna benzemesi zararsız bir rastantı mı? Bence bu ikisi birbirini bütünleyen tehlikeli bir resim. Yalnızca adla-

KOLEKSİYON

Soğan ve Kedi
Yeter ki yakınında olayım!

Kediler, bağımsız ve güçlü kişilikleri nedeniyle, ilişki kurmayı üstünlük ve iktidar kurma sanan insanoğulları tarafından sık sık nankörlük ve bencillikle suçlanırlar. Kediler hakkında çok az bilgiye ve çok fazla önyargıya sahip açık ya da örtük kedi düşmanlarının başlıca malzemesidir bu.

Oysa kediler paylaşmayı bilen canlılardır. Yanınızda durmayı ve yanınızda olmayı bilirler.

ıyla çağrılan mahalle arkadaşlarımızla, akşamları bahçe duvarlarına tünemiş el çırparak söylediğimiz tekerlememsi şarkıların benzerliğinde, kanlı ve kirli bir iç savaşın sürdüğü bir ülkede, her şeye hayretini yitirmiş, ama hep "Hayret bir şey!" diyerek şaşırıyormuş gibi yapan lokal anestezi altındaki bir toplumun yansımaları buluyorum.

Onlar için en anlamlı reklam sloganının, Haberler'le Reklamlar'ın birbirinin yerini aldığı bu ülkede, "Kanlı ve kirli bir iç savaşta çocuklarınızı şehit vermemiz bir ayrıcalıktır..." olacağını düşünüyorum.

Mungan

ZARF: MBE 121 80040 SÂLIPAZARI-İSTANBUL

CAN BARSLAN

Şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUMLARI"

Açıklanamayan Emlakçı Olayları

Yaşam, çözilememiş bilmece yumağıdır desek yanlış olmaz... Yanlış olmaz belki ama moral bozar... Bir Çin lokantasında, Çince yazılmış bir menüden yemek seçmeye çalışmak, Çinli olmayan birisi için acıklı olduğu kadar sürprizlerle dolu bir serüvendir... Yaşam karşısındaki durumumuz, Bağdat Caddesi trafiğinde bir Anadolu arabasının kendisi için hissettiklerinden farklı değildir... Yalnız... Çaresiz... Masa altına düşmüş bir kırıntı gibi...

Hiç, çayını şekersiz içen birinin çay kaşığı oldunuz mu?.. Ya da bir kelin tarağı... Bir şişkonun kinetiks spor ayakkabısı... İktidarsız bir adamın si... Her neyse... Yaşam belirli zorlukları içerir... Ve tabii ki açıklanamayan gizleri... Burada, diyorum ki; bazen kirazı kurtlu yemeyi göze almıyoruz... İçinde kurt olup olmadığına bakmak için güzelim kırmızı toparlakları pört pört diye cörtletmeye kalkışırsak, nerde kalır yaşamdan aldığımız zevk!..

Şeyediyorum köşesi, ne yapacağını bilmez bir halde, dalgalara kapılmış, tavırsız tavırsız sürüklenirken birden kendisine yakışan bir misyon yüklenmeye karar verdi... Zaten, Şeyediyorum köşesi, misyon lafını çok severdi ve "misyon yüklenmek" tamlamasının anlamını öğrendiğinden bu yana kendisine yüklenmek için bir misyon arayıp durmuştu... Fakat bu meret, ne Mısır Çarşısı'nda ne de Carrefour'da satılmaktaydı... Gizlice İbrahim Bakkal'ın raflarına bakması ise cehalet günlerinden kalma komik bir anıydı... Neyse, iki haftadır Şeyediyorum köşesi yaşamın kimi sırları ile açıklanamayan ve tanımlanamayan durumlarını gündeme getiriyor... Önce tanımlanamayan kimi ayakkabı alma olayları, daha sonra açıklanamayan berber olayları... Bu hafta ise konumuz; tanımlanamayan emlakçı olayları... (Lütfen bizi özel televizyonların sözde "bilinmeyenleri" açıklayan aptal programlarıyla karıştırmayın... Onların misyonu yok, Şeyediyorum'un ise vardır)... 55 yaşında bir emekli memur olan S.O. anlatıyor...

"... Çamaşır makinesi üreticilerinin yaptığı testler sonucunda; Omomatik tüm makineler ile mükemmel uyum sağlamış ve tüm yıkama programlarında, her sıcaklıkta, her tür çamaşırın tertemiz yıkamıştır... Ayrıca Omomatik, makinenizin suyla temas eden parçalarını paslanmaya karşı korur..."

Evet... S.O.'nun anlattıkları bu kadar... Başka bir şey söylenmesi istendiğinde zavallı adam gene aynı şeyleri söylemektedir... Şimdi bu anlatılanların emlakçılarla ne ilgisi var diyebilirsiniz... Ama unutmayın ki S.O.'nun başına emlakçıda kaldığı süre içinde neler geldiği bilinmiyor... Onu, sürekli olarak bunları söylemeye iten olayları henüz bilmiyoruz... Bildiğimiz tek şey, Şeyediyorum köşesinin bundan sonra paşa çayı içmeye başlayacak olmasıdır... Sıcak çayın tahrip edici bir yanı varken paşa çayı, sivillere zarar vermiyor... Üstelik uyurken horlamıyor...

Geçmiş Zaman Olur ki...

EFLATUN NURİ

Yıl 1941 Geceyarısı

Polis, bekçi düdükleriyle yatakları-mızdan fırladık.

Mahallenin "sivil savunma" ekibi çevreye dağılmış. Perde aralıklarından sızan ışıkları gördüklerinde, "Işıkları söndürün!" diye avaz, avaz bağırlıyorlar, kapıları yumrukluyorlardı.

Annem hemen sofaya koşup, merdiven başında kısık yanan gaz lambasına üfledi.

Babam, çoktan yatağından fırlayıp gitmişti. O da mahallenin sivil savunma ekibindeydi.

Annem kardeşimi kucağına almış telaşla ahşap merdivenlerden dörder-beşer inerken, ben de arkalarından bodruma indim.

Bir ara yavaş yavaş merdivenlerden çıkıp, makaralı kağıt perdeyi bir parmak araladım baktım; projektörler gökyüzünü tarıyorlardı İstanbul'un yüksek tepelerinden. Bazen iki, bazen üç büyük ışıktan sopalar, gökyüzüne uzatılmış, devasa floresan lambaları gibiydi.

Birbirleriyle kesişiyor, bazen en uç noktada buluşuyordu. Uçak arıyorlardı!!!

Uzun, korkulu bir bekleyişten sonra alarm sesleri tekrar duyulduğunda polisler de düdük sesleriyle "Bu tehlikeyi de savuşturduk, alarm bitmiştir. Yarına Allah Kerim" der gibiydi.

Bir gün kurabiyeci sırrı abinin sesini duydum:

- Handan hanım... Handan hanım...

Kardeşim:

- Annem evde yok, dedi.

- Nuri nerede?

- Bahçede galiba.

Elimdeki çakıyı duvarın üzerine koyup sokağa çıktım.

- Yaşar'ı gördün mü?

- Hayır, görmedim.

- Sen Arap Nadide'nin çalıştığı

evi biliyor musun?

- Evet...

- Çabuk git oraya, acele gelsin

Eyüp Kaptan öldü, dedi.

Doğru Altunizade Koşuyolu'ndaki Hikmet'lerin evine geldim. Hikmet'e seslendim. Hikmet pencereden baktı:

- Nadidanım'ı evden acele bekliyorlar.

- Nadidanım burada değil ki! O Cemilanım teyzelerin evinde çalışıyor!..

Şaşırdım...

- Nerede Cemilanım'ın evi?

- Dur, geliyorum, götürüyüm seni, dedi. Yolda giderken:

- Ben valla Cemilanımı senin büyükannen sanıyordum. Nadidanım, Cemilanım'ın dayını götürdüklerinde çok ağladığını söylemişti de.

- O zaten sulugözlüdür, sonra dayımı da çok sever de ondan.

- Dayımın annesinin adı 'Celile' hanımdır, 'Cemile' değil, demez mi!..

İri bir çınar ağacının bulunduğu bahçeye girdik. Hikmet:

- Cemilanım teyze, Cemilanım teyze, diye bağırdı...

Evden keman sesi geliyordu.

- Dur, dur! Patlama. Geliyorum ayol!..

Kapıda ufak-tefek, elleri boya içinde, yaşlı, ama saçlarının arasına da sarı bir çardak gülü yerleştirmiş bir kadın göründü. Boyalı saçlarını topuz yapmış, topuzun içinden geçen iki kırmızı saplı resim fırçası gördüm. Aynen yaşlı bir Japon Geyşası'na benziyordu. Gözleri sürmeli, kaşları sıfır numara fırçayla çizilmiş gibiydi. Minicik dudaklarını boyamıştı. Burnunda duran gözlüğü, ucundan yakasına kocaman bir çengelli iğneyle tutturulmuştu.

Bir bana, bir Hikmet'e baktı:

- Ne var? dedi...

- Nuri Nadidanım'ı çağırma gelmiş.

- Ne yapacaktı Nadidanım'ı? Kadın iş yapıyor ayol!..

- Teyze, Nadidanım teyzenin kocası ölmüş... Onu acele eve çağırıyorlar.

- Ah... ah... ah... Şimdi bunu ona nasıl söylemeli, diye sızlandı. İçeri seslendi:

- Nadide kalfa... Çabuk eve git... Seni evden bekliyorlarmış.

Nadide hanım, elinde koca bir süpürgeyle kapıda gözüktü ve gözü bana takıldı.

Hikmet hemen:

- Teyze, Kaptan Amca ölmüş, demez mi!

Küt! diye bir ses. Nadidanım o uzun boyuyla 'tam ikiseksen' yerde... Cemile hanım:

- Soğan!.. Soğan!.. diyerek içeri koştu...

Sonra iri bir soğanı yere vurdu, vurdu ikiye ayırdı. Arap Nadidanım'ın bembeyaz olmuş, beti-benzi solmuş yüzünde ıslak bir havluyu gezdirdi ve burnuna ezilmiş yarım soğanı sıkıca bastırdı. Hikmet'e:

- Koş, Piraye hanıma... Limon kolonyası varsa iste, dedi...

İkinci Dünya Savaşı'nın en korkunç günlerini yaşıyorduk. Eli silah tutanları askere almışlardı... Ekmek karneyle dağıtılıyordu. Herkes açtı.

Eyüp Kaptan'ın cenazesinde, ağır işiten, gözü bulanık gören beş-altı ihtiyar ile mahallenin çocukları, Benekli Sadettin, Postacının Fuat, Dörtgöz Sait, Kavun Necati, Şişyanak Muammer, Kuyruklu Yaşar (Kaptan'ın torunu), Hanende Seyfi (Huysuz Virjin), Kiviym da Veviyim Mübeccel, Arap Nadidanım'ın bir koluna girmiş Leman hanım da öbür kolunda, bitkin, bırakmış, salmış kendini Nadide hanım. Upuzun, simsiyah bir atkı gibi yerlerde sürükleniyordu sanki...

İşte böyle beş-altı ihtiyarla, mahallenin çocukları ile koca albayrağı yarıya inmiş Eyüp Kaptan amcanın tabutunu Burhaniye mahallesinin ta karşı tepelerindeki Küplüce Mezarlığı'na kadar nasıl kazasız-belasız taşıyacaktık?..

Nadide hanımı bir daha görmedik... Sonra Yusuf Paşa'nın evine sığınmış, eskiden birlikte çalıştığı Perin kalfayla tekrar beraber olmuşlar.

Aradan aylar geçti. Okullar açıldı... Bir gün okula giderken adamın biri sırtında boş bir tabutu yüklemiş gidiyordu. Bir süre sonra Koşuyolu'na saptı. Tabutu taşıyanın arkasına çocuklar takılmış, ben de peşlerinden gittim... Cemilanım'ın evinin önü kalabalıktı. Tabutu Cemilanım'ın bahçesine götürdüler. Arap Nadidanım'ı gördüm, yere çökmüş, elinde koca bir mendil... Gittim, yıkık bir duvarın üzerine eğilmiş, bir gül dalında küçük bir karınca, gülün yaprağındaki iri, yeşil tırtılı arka bacağından yakalamış çekiyordu. Yabani yulaf sapıyla araya girdim; karınca bana bayağı dikleştirdi...

Altunizade Camiisi'ne az bir mesafe kalmıştı; alarmlar çalmaya başladı. Cemilanım'ın tabutunu taşıyanlar "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek tabutu yere yavaşça bıraktılar. Ve önde yürüyen hoca da ibriğini hızla yere bıraktı... Herkes kaçıştı, saklanacak bir delik buldu kendine. Yalnız Cemilanım'ın kedisi ve bir sokak köpeği kaçmadı. Cemilanım'ın tabutu yerde kalmıştı.

- Buyrun cenaze namazına, dedim.

SAYI: 7... 21 HAZİRAN 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİNERA YAYINCILIK adına

Mehmet ÇAĞÇAĞ

Yayın Yönetmeni:

Metin ÜSTÜNDAĞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Kutlu ESENDEMİR

Öküz'e saman ve su verenler: Altay MARTİ, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cemil ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ercan AKYOL, Erdal BELENLİOĞLU, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Gürkan TÜRECİ, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MÜNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK, Ömer HİDAYET, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Umit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuz TARAN, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN. Sayfa Sekreteri: Aydın ŞAHİN, Ali Ekber USLU. Bilgisayar Tasarım: Murat YÜCEŞAN - Vesile ÖZDEMİR. Cebirall OKÇU Montaj: Kadri Çavuşoğlu. Satış: Cüneyt AYDIN İşletme: Orhan AÇAR. Halkla İlişkiler: Suzan ÇARK Muhasebe: Yaşar AKŞAHİN Bina Görevlisi: Yasin ADIYEKE Tel: 251 42 44 - 251 57 54, Fax: 251 52 67. Baskı: Basmat Dağıtım: Bir-Yay. Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20. 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI
AMERİKA - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 100 \$ - 6 aylık Abone bedeli - 50 \$
UZAKDOĞU - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 125 \$
6 Aylık Abone bedeli - 650 \$ • AVRUPA (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 100 DM - 6 aylık Abone bedeli - 50 DM • AVRUPA (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli -

110 DM - 6 aylık Abone bedeli - 55 DM • YURT İÇİ (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 3.500.000 TL 6 aylık Abone bedeli - 1.750.000 TL
BANKA HESAP NUMARALARI: Mark hesabı: 3002462 - 0 • Dolar hesabı: 3002461 - 2 • TL hesabı: 1100384 - 7 • (Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmaklıpı Şubesine aittir)

ÖKÜZ

Fidel çok insan bir dev
Ağarmış saçları sakallarıyla
Karlı bir dağ
Gözlerinde güleç kardelenler açıyor

Can Yücel

Günü gelince hepsi birer Fidel olabilecek onbinlerce fide'yi siz kesmediniz mi?. Biz, Fidel'in eğilmeyen görkemli duruşunu bildiğimiz kadar sizin o muhteşem bünyenizi de çok iyi tanıyoruz elbette.. Ama o bünyenin, bu kadarını da kaldırabileceğini beklemiyorduk doğrusu.. Vay be, bünye de bünyeymiş ha!

ÖKÜZ

HASRETİMDEN CUMARTESİLER ESKİTTİM!